

Avskrift av
GRILLIANA
Conceptbok till Grillska släktens historia
av **J. W. Grill**

(Johan Wilhelm Grill (1815-1864), se **Tab 22A**)

”Ett exemplar av denna bok, copierad av C. L. Grill är ej originalet”

(Claes Lorentz Grill (1817-1907), författarens broder, se **Tab 23**)

*”Denna bok har jag till förvar bekommit av J. F. Grill med löfte att ifall han dör utan bröst-
arfvingar få ärfva den.*

Stockholm den 11 november 1893

Claes Grill

Kapten

Ofvanstående godkännes.

Stockholm 11/11 1893

Gustaf Grill”

(**Claes Eric Grill** (1851-1919), överste, se **Tab 11**, son)

(Johan Fredrik **Gustaf Grill** (1861-1924), se **Tab 24**, barn nr 5)

År 1951, då denna avskrift gjordes av Karl Ankarswärd, ägdes boken av ovannämnde kapten **Claes Eric Grills** son, direktören Carl Leonard **Claes Grill** (1886-1970).

Parentesen // är författarens parentes

Parentesen () är Karl Ankarswärds parentes. Används dessutom för årtal, t ex (1827-1861) och för sådant som är svårläst, oklart eller ofullständigt (?).

Parentesen [] är Mårten Perssons parentes.

[Mårten Persson: J. W. Grills krönika utgör underlag för många av texterna i Anreps *Svenska Släktboken* från 1871 och fokuserar särskilt på personer som är intressanta för författaren, bland annat släktens frontfigurer **Claes** och **Anna Johanna (I) Grill**, JWG:s egen farfars far **Abraham Grill** och dennes barn, farfadern **Jean Abraham Grill** och fadern **Fredrik Wilhelm Grill**. Inte minst den senare ges stort utrymme. Det skrivna ger också en bild av den stora konstsamling författaren var ägare till och som till största delen fördes över till Godegård när han dog ogift och barnlös 1864. Samlingen är nu uppdelad på många händer. Vid inskriften har jag så långt möjligt följt Karl Ankarswärds avskrift, även om jag misstänker att han ibland själv moderniserar gammalstafningen]

Läsare!

Om du vill bli förargad, så förmodar jag att det skall lyckas, om Du läser Biografierna i samma ordning de följa hvarandra i boken, - då har du framför Dig en person, som lefvde kanske ett eller ett par århundraden före den, som Du nyss på föregående sida läste om.

Orsaken till denna oordning är dels att jag illa beräknat rummet, dels att jag under arbetets fortgång något ändrat planen. Och jag vet knappt om jag därför vill be om ursäkt, då Titelbladet tillkännagifver att det hela endast är *en samling "Concepter"*.

Will Du undvika denna förargelse, så lyd mitt råd, att endast följa den anvisning på "Sidan", som på Stamtaflorna i bokens början finnes under varje namn, - och dessutom i Biografierna öfver dem, som haft bröstarfvingar.

(Avskriften har emellertid ej följt de av författaren uppgjorda stamtavlorna utan hänvisar med Tab-nummer till *Svenska Släktboken* av Gabriel Anrep, Stockholm 1871, första bandet s 93-121. Anrep har för övrigt vid sin släktbeskrivning använt denna Grilliana, s sid 121) [Anrep besökte Godegård sommaren innan boken kom ut i syfte att samla material, enligt vad som står i brevväxling mellan Andreas Gustaf Grill och Claes Lorentz Grill, Godegårdsarkivet]

De källor jag begagnat äro först och främst en på Godegård förvarad gammal Stamtafla, hvaraf jag på 1840-talet gjorde en Copia, som jag sedan under 20 år kompletterat ur flera tryckta arbeten, såsom "*Biografiskt Lexikon öfver namnkunnige Svenske män*" af Palmblad, Upsala, "*Svenskt Konversationslexikon*", Stockholm 18(?) m.m. Vidare skrifna anteckningar och handlingar, de flesta förvarade på Godegård; några få muntliga traditioner och slutligen hvad jag själv upplefvat och erinringar från början af 1820-talet. Dit hör mina fullskrifvna almanackor från 1830, samt en serskild skrifven bok kallad "*Mina minnen på gamla dagar – om jag får några*", utgörande 228 ocktavsidor med sammandrag ur Almanackorna.

Grillska släkten.

Härstammar från Genua, där familjen Grillo /Så heter namnet i traditionen, liksom i Äreminnena öfver Claes I 1768, och Abraham III, 1769/ var en av de 28 släkter, utgörande den "Gamla adeln", vilka Andrea Doria år 1528 från de övriga Avsöndrade och förklarade värdiga att bekläda de högsta Embeten, samt att väljas till Dog eller Hertig, d.v.s. Ordförande i Republikens aristokratiska regering.

Busser /i Europeiska Statskunskapen, 1 bandet, Stockholm 1770 skriver oriktigt : "Grilli" / skriver: *Alla adliga släkter äro i den "Gyllene Boken" inskrivna. Alla gå svartklädda när de äro i staden, och inga gifta fruntimmer få bära mångfärgade kläder. Alla adelsmän, utom husen Doria och Spinola, slå sig utan betänkande på Grosshandel, inrätta Sammets-, Siden- och Klädesfabriker, deltaga i Skeppsrederier och Copverdifartyg, arrangera och förvalta tullikomster, men äga icke rätt att befatta sig med "Borgerliga näringar" och "Hantverkerier"*.

Före 1768 /Då Corsica afträddes till Frankrike/ blef Dogen krönt, samt bar krona och spira. De två första dagarna efter valet gick han klädd i hertigdräkt, men sedan i lång rådsherreroack af scharlakan. Han kallades de två första åren Sernita, sedan Excellenta, som de övriga råds herrarne, och bebodde med sin familj Republikens Palats samt hade en livvakt av 200 tyskar.

Då H. W. Peil (se Tab 16:1) år 17(?) besökte Genua, lärar han ej träffat någon Grillo, men erfor att Dogfamiljen fortlefvde och begagnade samma vapen som den Grillska släkten än idag.

Att ”Furstar eller grefvar Grillo ännu på 1850-talet funnos i Piemontska eller Venetianska området, berättade mig en baron Hertz från Österrike, som jag 1855 lärde känna på Helgoland, - och Menageriegaren Bernabo omtalade 1851, att Patricierfamiljen Grillo är ”den förnämsta i Genua”, hvaraf flere har varit och är Doger.

Författarens uppgifter angående Adelsdiplomet.

Andreas Grills s.k. ”Adelsdiplom” eller kanske rättare: Patricierdiplom (?), nemligen det exemplar, som finnes i Sverige är en Copia, hvars likhet med originalet /af d. 29 juni 1571/ är intygat af Notarius Caesar (?) J. Chr. Weyen-mair i Augsburg d. 23 febr.1682. Wid Copian hänger en trädoosa, hvori Weyenmaierns adliga vapen, omgivet av hans namn är intryckt i rött vax. /Originalet hade i stället haft Timotei Jungs vapen/.

Utdrag ur diplommet:

- - - - Und ich aber anghen und wargenommen Sollch Erbarkeit, Redlichkeit, Güte Sitten, Tugend und Vernufft, Damit der Achtbar und Fürnem ANDREAS GRILL Bürger zu Augsburg berühmt wurdet, Das er auch Ihrer Magestat, u. Dem Heiligen Reich Künfftiger Zeit getreue nützliche Dienst /Darzu er sich dann genaigt und gantz gutwillig erbotten/ Gehorsamlich beweisen kan, Sollches auch wohl thun soll und mag, Dennach so hab ich mit wohlbedachten (?) guten zeitlichen Rath, und rechter wissen in Krafft meines Habenden Gewahl(t?), [...] und [...], wie es immer Krafft und Macht haben soll und mag, Dem ob. genanten ANDREAS GRILL, und seinen Ehlichen Leibs Erben, und derselben Erbens Erben, für und für in Ewigkeit; Diese Hernachgeschriben Wappen u. Clainat SOMI NAHMEN einen Schilt, so Gelb oder Goldfarb - - - - /här beskrives vapnet omständigt/ - - - - Also Das vilgedachter ANDREAS GRILL und seine Ehliche Leibs u. derselben Erbes Erben sollch wappen und Clainat, auch Schild u. Helm für u. für in Ewigzeit Haben führen u. sich derselben in allen und jedlichen Redlichen un Ehrlichen Sachen und Geschefften zu Schimpf u. zu Ernst, in Streiten, Kämpffen, Gestecken, Gefechten, Paniern, Gezellten (?) aufschlagen, In Siegel, Petschafften, Clainaten, Gemälden, Begrabnüssen, u. sonst in Allen Enden u. Orten nackh Ihren Nothtürfften willen u. Wohlgefallen, u. Darzu alle u. jede Gnad, Ehre, Würde, Vorthail, Recht u. Gerechtigkeit, mit Ämptern u. Lehen, Geistlichen u. Weltlichen zuhaben, zuhalten u. zutragen, Mit anderer Ihrer Mayestat u. des Heyligen Reichs Lehens u. Wappens genossleuthen, Lehen und alle andere Gericht u. Recht, zubesitzen, urthail zuschöpfen, u. Recht zu sprechen, Dessen alles Teilhafftig, würdig Empfänglich u. darzu tauglich, schichlich gut sein, in Geistlichen u. weltlichen, Ständen und Sachen, u. sich dessen alles gebrauchen u. geniessen sollen etc”.

Adelsdiplomet börjar sålunda:

”Ich Timotheus Jung den Rechten Doctor, Röhmischer Kayserlicher Maiestat, Unders Allergenedigsten Herrn Reichs Hofrath und Comes Palatinus, Bekenn öffentlich mit Diesem Brief, und thal (?) kundt Allermenniglich” -----

Och slutar sålunda:

”Mit zehrkund dies Briefs, Besigelt, Mit einem Platinat Insigel, des Ich mich in der gleichen Sachen gebrauchen, u. mit meiner eigenen Hand unterschrieben und ferfertiget, Der geben ist zu Augsburg, Den neun und zwainzigsten Tag des Monat Junij, Nach der Geburt Christij

unsers Lieben Herrn und Seeligmachers, als man zahlt Fünffzehen hundert und in dem Ain und Sibenzigsten Jahre.

THIMOTEUS JUNG

I. V. D. Re: Kay: Heyl: Reiche Hofrath u. Comes Palatinus manu ppa”¹

I diplomats inledning finnes utdrag ur en av Kejsar Maximilian den II från Wien den 3:e Maj 1569 utfärdad fullmakt för Timoth. Jung och hans ättlingar (!) att gifva vapen med sköld och hjälm etc. åt ”*redlichen Leuten, Die er dessen würdig seyn erachtet wärten, Welliches wir (?) seinem gefalten u. Bescheidenheit nach (?) gestellt haben wollen, Einem (?) nach seinem Stand etc.*”

Tab 1: ANDREAS GRILL /omkring 1571 i Augsburg/

Ansedd borgare i Riksstaden Augsburg, är den förste vi känner med namnet ”GRILL”. På Godegård förvaras ett diplom af pergament, bärande hans namn och vapen, särdeles väl måladt. Det är daterat den 29 juni 1571, och utfärdat under Kejsar Maximilian II:s regering af Thimoteus Jung, Kejsarligt ”Hofrath und Comes Palatinus”. Vapnet är en grå trana i gyllene fält, hon har vänstra foten stående på tre svarta stenar, den högra upplyftad, och håller en gräshoppa /Grille/ i näbben. Ofvan skölden, som är omgifven av bladverk i svart och guld, står en lika Trana på en åt sidan vänd sluten hjälm. Både tranorna och hjälmen äro vända åt vänster. Ofvanpå hjälmen ligger en valk af ett svart och ett guldfärgadt band, hvilkas ändar fladdra för vinden – allt enligt både figuren och beskrivningen i Diplomet. Detta är en aln högt, 1 aln 8 tum bredt. Texten präntad med gammaltysk tydlig styl. Vapnet i mitten.

(Här ett sigill).

Tab 2: N.N. (Balthasar)

Han var son till Andreas Grill och bodde även han i Augsburg. Hans barn flyttade till Holland. Enligt Äreminne efter Abraham Grill (1707-1768) i Salomonska Frimurarelogen i Göteborg 28 juni 1769 – ”*Grillska släkten var redan då vidlyftigt spridd i Tyskland*”. Enligt det gamla i släkten förvarade Stamträdet voro hans barn följande:

1. **Andreas**, bosatt i Haag, Gift men barnlös
2. **Anthony Tab 3.**
3. **Johannes Tab 28.**

¹ Det finns enligt Karl Ankarswärds skrift ”*Det Grillska vapenbrevet*” (s 90) två handskrivna kopior på pergament i svensk ägo av det ursprungliga vapenbrevet. De gjordes i Augsburg, förmodligen för att överlämnas till de grillska släktingarna i Holland och Sverige. Kopian från 1679 är daterad den 11 augusti och är genom min försorg numera scannat av Krigsarkivet. Den digitaliserade versionen finns på DVD hos mig (Mårten Persson) och hos flera i släkten. Kopian från 1682 är likaledes daterad i Augsburg och fanns tidigare på Godegård, men numera hos släktingar på annat håll. Det är den kopia som krönikeförfattaren Johan Wilhelm Grill har använt vid sitt skrivande. Karl Ankarswärd har däremot använt kopian från 1679 i sin tryckta skrift. Frakturstilen är inte alldeles lätt att läsa och man kan genom att jämföra J W Grills text ovan med texten på det digitaliserade diplommet konstatera att de inte stämmer överens fullständigt. Det du nu läser är en avskrift (MP) av en avskrift (KA) av en avskrift (CLG) av en ursprunglig tolkning av originalet (JWG). Källkritiskt sett skulle det vara bäst är att någon gång få lägga de båda diplomerna bredvid varandra och försöka göra en ny tolkning och översättning, men det ligger inte inom ramen för mitt inskriftsarbete. Jag har valt att så noga som möjligt följa Karl Ankarswärds avskrift och mina egna ändringar och tillägg markeras med hakparenteser.

Flyttningen till det Protestantiska Holland lærer vara föranledd av Katolikernas förföljelser.

Tab 3: ANTHONY GRILL (d.ä)

Anthony Grill d.ä. (1616-1675) gm Catharina Staertz . Foto Cl. Hornstrand

Satte sig först ned i Amsterdam, men flyttade under Konung Gustaf den II Adolfs tid (1611-1632) till Sverige, der han efter dennes död, såsom väl öfvad i Proberkonsten, utnämndes till Riksguardien, med rättighet att, liksom han förut gjort i Holland, tillika förfärdiga och sälja Guld- och Silfver-arbeten, samt idka Utrikeshandel. Han ägde stor förmögenhet. Var gift med *Catharina Staertz*. Man känner ej om han haft mera än 2 barn (Jo, fem barn), nämligen

1. *Anthony* Tab 4
2. *Balthasar* Tab 27.

Tab 4: ANTHONY GRILL, son av Tab 3, död 1703.

Anthony Grill (1648-1703) gm Anna von Slingeland. Foto Cl. Hornstrand

Först guldsmed i Stockholm samt handlade med guld, silfver, juveler och nipper. Deltog i förgyllningen på det nybyggda kungliga Slottet. Enligt en anteckning blefvo han och brodern Balthazar inkallade till Stockholm från Holland. Blef *Riks-Guardien* efter fadern. Han ärfvde rikedom och förökade den ännu mera. Var förste förläggaren till Söderfors Ankarbruk, som sednare, neml. 1748, blef Grillsk egendom. Han dog 1703. Gift med *Anna von Slingeland*. Efterlemnade en förmögenhet af 175.000 R. Sp. = 700.000 R. Riksmünt, således 100.000 ått vardera af sina 7 barn, af hvilka man blott känner:

1. **Anthony Tab 4 A**
2. **Johannes** Efterträdde brodern Anthony vid Banken i Amsterdam och dog ogift. Den ena av dessa bröder inrättade där af egna medel ett Enkehus likartadt med Stockholms af brodern Abraham grundlagda. Det förstnämnda kallades "Grillens Hof". (Det var Anthony i Amsterdam).
3. **Abraham Tab 5**
4. **Carlos Tab 26.**

(Övriga barn, se Anrep med tillägg)

Tab 4 A: ANTHONY GRILL (son till Tab 4)

Han bodde först i Stockholm, men blev sedermera "Essayeur de la Banque" i Amsterdam. Gift 1693 med sin fars kusin *Elisabeth Grill*, dotter af Johannes. De firade 20 okt. 1718 sitt Silfverbröllop, hvaröfver medalj blef slagen /Se Berch "Beskrivning öfver Svenska Mynt och Skådepenningar", sid 362/, och ännu 1861 finnes i släkten. Han dog barnlös 1725.

Tab 5: ABRAHAM GRILL (son till Tab 4)

Abraham d.ä. (1674-1725)

Försträckte Kronan ofta stora penningssummor, och sålde spannmål i den svåra hungersnöden (...) ått nödlidande till nedsatt pris, med uppoffring af 390.000 daler kopparmynt, Hvarföre Kung Carl XII:e vid återkomsten från (...) år 17(?) personligen tackade honom i Lund. Han gaf första anledningen till stiftandet af Stockholms Borgerskaps Enkehus, hvarföre stadgades att en Grill alltid skall vara ledamot i dess styrelse. Han dog 1729 /I en anteckning står 1725/ (1725 är rätt). Han var gift och hade 7 barn (Enligt Anrep 8), hvilka alla uppnådde mogen ålder.

- A) *Helena Wittmack*, som efterlämnade 5 barn
1. *Anthony Tab 6*
 2. *Claes Tab 16*
 3. *Abraham Tab 18*
 4. *Johannes*. Han trädde i bolag med brodern Anthony, och bosatte sig i Amsterdam. Död ogift.
 5. *Anna Maria* – gift med Brukspatron Anton Gemnich. Hon hade blott en dotter (?) Denna blev gift med en Groen, och hade två söner: Werner och Anton Groen, samt 4 döttrar, hvaraf en g. m. (?) König, en med Excell. Troil, en med (?) Troil, en ogift.
- B) *Johanna Catharina Groen*, som dog barnlös.
- C) *Catharina Roselia*, som hade 2 barn
6. *Johan Abraham Tab 5 A*
 7. *Carl Andreas* – Han blef fånig – och anledningen dertill säges varit att föräldrarna nekade honom att egna sig åt Skeppsbyggeriet. I släkten finnes en mängd utmärkt väl gjorda leksaker af silver, hvilka under detta tillstånd lära tillhört honom. Han dog ogift, och hans porträtt i olja finns i J. W. Grills samling (= författarens)

Tab 5 A: JOHAN ABRAHAM GRILL (1719-1799), son till Abraham Grill, Tab 5

I dess tredje gifte med *Catharina Roselia*. Grosshandlare i Stockholm, Fullmäktig i Jernkontoret 1763-67, Ledamot af Sjöförsäkrings-öfverrätten 1767, Dir. vid Ostind. Comp. 1770, Riddare af Wasaorden 1772, Dir. vid Generaldiscont-compag. 1773, Led. af Tullarrendesocieteten 1776-1778, Dir. vid Enkehuset 1776?, led. Av Patriotiska Sällskapet 1779, af Musikaliska Ak. 17(?), Dir. i Generaldiskont-kontoret 1787, Revisor i Riksbanken 1795, Kommendör af Wasaorden 1796. Han bodde vid Stortorget i Stockholm och dog barnlös d. 16 mars 1799 vid 80 års ålder.

Han var förmäld med *Christina Elisabeth Fischer*, född 17[31], död 14/12 1805. Begges porträtter i pastell finnas i J. W. Grills Samling, samt vid Österby. I sitt vapensigill hade han till valspråk ”Ärligt warar längst”. Vid Österby förvaras från hans tid en Vagn, som /med anledning af att korgen i förhållandet till det stora underredet är liten/ kallas ”Snäckan”. Den har varit mycket dyrbar, med förgyllningar och målningar m.m. Det berättas att när Fru Grill i Stockholm begagnat denna vagn, skall Drottning Lovisa Ulrika förargat sig öfver att den förra i lyx täflade med henne sjelf.

Johan Abraham var bolagsman med halvbrodern *Claes* från 1747 och ägde således del äfven i Söderfors och Österby. Efter Claes död 1767, fick han sin del endast i Österby, tillsammans med Claes dotter *Anna Johanna* och hennes man *H. W. Peil*.

På ledstången vid Nybron i Upsala stod ännu på 1850-talet en förgylld inskrift att den var skänkt af J. A. Grill. Han begagnade begge nedanstående sigiller, tillhörande J. W. Grill 1862:

Nr 1, af stål
(Sigill,
vapnet
med trana ofvan hjälm
samt i kanten ovan
”Ärligt warar längst”)

Nr 2 af guld
(Sigill,
vapnet
med adl. Krona ovan)

I "Svenskt konversationslexikon", 1845, står att var "Led. af Wet.Ak., höll der Tal vid inträdet och vid Presidii nedläggande, samt har i dess Handlingar meddelat Sex serskilda Rön". Allt detta är misstag, genom namnförväxling med hans brorson med samma namn (**Tab 19**). Han var icke led. av W.A.

Tab 6: ANTHONY GRILL (1705-1783)

Tvillingbroder med *Claes* och föddes den 19 april 1705. Blev grosshandlare i Amsterdam i comp. med brodern *Johannes*. Försträckte 430.000 R. Holl. Kurant till Garphytte Alunverk, som derföre lemnadt i pant, måste till Anthony & Söner afstås. Han var gift med *Alida Jakob Hilke*, och hade 4 barn, neml.

1. *Jakob*, föddes ... (1734 i Amsterdam). Ägde Iggesund. Han ägde Schebo bruk i Stockholms län 1769-80, Ortala samma år, Broby och sidst 1788 Graneberg i Sörmland. Dog ogift 1797.
2. *Abraham* (1735-1805), **Tab 7**
3. *Anthony* (1743-1805), **Tab 9**
4. *Helena Catherina* (död 1804) Gift med hr *Passalège*. Hennes dotter var gift med Hr Gorter, och hennes dotter M. A. Gorter gift med Hr M. B. Veiel i Amsterdam. Fru Veiel /läs Wil/ uppgaf 1805 att hon och hennes mor då voro de enda lefvande ättlingarne af den holländska familjegrenen.

Tab 7: ABRAHAM GRILL (1735-1805)

Han inflyttade 1773 från Holland till Lannafors Bruk i Nerike, hvilket, liksom Latorps Alunverk, af honom sattes i det bästa skick, från att förut ha varit i det sämsta. Slutligen flyttade han till Uppsala, der han dog 6/8 1805. Hans gård (i Uppsala), belägen emellan Trädgårds- och Ågatorne kallades sedan länge *Grillska Gården*. Han var förmyndare för Jean Abrahams (Tab 19) omyndiga barn på Godegård. Han var gift tvenne gånger, neml. 1:o med [Lovisa Fredrika] *Konradi* och 2:o med *M. E. Koschell*, död 1810. Barnen voro:

1:a giftet:

1. *Adelaide Margareta*, f 17[78], död 1810, ogift, sinnessjuk
2. *Lovisa*, f 17[79], död i Uppsala 1831, ogift. Dvärg och puckelryggig. Mycket välgörande. Tryckta minnesverser af skalden C. W. Böttiger.

2:a giftet:

3. *Claes Abraham* (1786-1863), **Tab 8**.

Tab 8: CLAES ABRAHAM GRILL (1786-1863)

Född 25/8 1786. Tog bergsexamen i Uppsala år (...). Hade del i Söderfors bruk, som han åren (...) disponerade. Ägde och bebodde Broby nära Uppsala tills 183(?), och derefter Kathrine-dahl i Uppland, som han sålde år (?), då han bosatte sig i Stockholm. Dog der 14/4 1863, 76 år 7 mån. 19 dag. Han är begrafven på Uppsala nya kyrkogård, bredvid sin syster Lovisa. Gift år 18(?) med *Jeanette Murray*, dotter till den utmärkte anatomen Prof. Lifmedikus Adolf M. De hade endast två döttrar:

1. *Sofia Elisabeth* (1818-1846), gift med sin syssling *Johan Daniel* (Tab 13)
2. *Louise* (1820-1878), gift med Carl Blomstedt, löjtnant.

Tab 9: ANTHONY GRILL (1743-1805), (son av **Tab 6**).

Född 1743 i Amsterdam, död i Nyköping vid 61 års ålder d. 22/1 1805. I sitt äktenskap med *J. C. Kloppenburg*, hade han 3 söner:

1. *Anton Johan* (1771-1831), Tab 10.
2. *Pehr Isak* (1772-1842), Tab 12.
3. *Jakob*, född 1774 i (Amsterdam), Sjökapten, bosatt i Batavia, der han dog 1818, vid 44 års ålder.

Tab 10: ANTON JOHAN GRILL (1771-1831), (son av **Tab 9**)

Häradshövding, bodde i Nyköping. Öfversatte från Tyska och Fransyska samt utgaf åtskilliga Romaner /Se bref derom till Fredr. Wilh. Grill/. Han dog i Nyköping 1831, vid 60 års ålder. War gift med *Ulrika Eleonora Torner* och hade 2 barn (3 enl. Anrep):

1. *Johanna Ulrika*, född 1806, död (1875)
2. *Claes Anton Oskar*, (1813-[1879]), **Tab 11**

Tab 11: CLAES ANTON OSKAR GRILL (1813-[1879]), (son av **Tab 10**).

Född i Nyköping 1813, student i Uppsala våren 1830, tog Medico filosofisk examen 9/3 1836, Med. Cand. 18(?), Lic 18(?), Doktor 18(?). Stadsläkare i Hedemora 1851. Gift med (*Erica Gustfva Ödmann*).

[Hade 3 barn:

Claes Erik (1851-1919)

Anna (1852-?)

Gustaf Andreas (1860-1910)]

Tab 12: PEHR ISAK GRILL (1772-1842) (son av **Tab 9**)

Född i Amsterdam 6/6 1772, död i Örebro 18/5 1842, 70 år. War gift med *Catharina Charlotta Hedberg*, född 16/5 1784, död (18/9 1851 i Örebro). De hade 6 barn:

Johan Daniel (1805-1866), **Tab 13**.

Adolf Ulrik, född i Garphyttan 16/4 1807), sjuklig af kroniskt lidande- Ogift. Död i Örebro (?) okt. 1863.

Anton Gustaf (1808-[1894]) **Tab 14**.

Petronella Charlotta, f 10/7 1812, gift 1836 med Hr L. P. Svanell i Örebro.

Carl Jakob (1815-[1878]) **Tab 15**.

Erik Abraham f 16/10 1817, död 20/3 1821.

Pehr Isak Grill ägde ¼ i Garphyttan, som han disponerade till 1818, hvarefter han bodde i Örebro.

Tab 13: JOHAN DANIEL GRILL (1805-[1866]) (Son av **Tab 12**)

Född 21/5 1805 i Garphyttan, gymnasist i Strängnäs, stud. i Uppsala 18(?), med.fil.kand 18(?), med.kand 18(?), Chirurgie mag. 18(?), Kungl. Hofmedicus 18(?), förste bataljonsläkare v Andra Lifgardet 18(?), Lifmedicus hos Drottning Josefina 18(?), Ridd. af Wasaord. 1858, Nordstj. 1852. Gift med sin syssling (se under Tab 8) *Sofia Elisabeth Grill* den 20/8 1840, född 1818, död 1846.

Deras barn (3 enl. Anrep):

Lovisa Johanna Charlotta, född i Stockholm 19/5 1841. (Gift med Frih. *C. F. H. Raab*)

Tab 14: ANTON GUSTAF GRILL (1808-[1894])

Född vid Garphyttan 31/12 1808. Elev vid Fahlbergskola 1830 till 1831. Inspektor vid Godgårds bruk 1832. Gift 25/9 1859 med sin brylling *Ulrica Regina Grill* (Se under **Tab 22**).

[Hade 3 döttrar enligt Anrep, varav en dog ung]

Tab 15: CARL JAKOB GRILL (1815-[1878])

Född i Garphyttan 23/3 1815. Var först på handelkontor i Stockholm från 18(?) till 1834, sedan i Lissabon tills 1835. Svensk och norsk konsul i S:t Ybes år 18(?) - 1847. Wasaor. 1862. Gift 1:o med (?) *Blidberg*, 2:o med en *Rego*.

[Hade 5 barn enligt Anrep]

Tab 16: CLAES GRILL (1705-1767), son av **Tab 5**.

Anna Johanna Grill (1720-1778)

Claes Grill (1705-1767)

Han föddes 19/4 1705 i Stockholm. Efter faderns död, 1725, ingick han i bolag med farbrodern *Carlos*. Efter dennes död 1736 förestod han ensam Grilliska Kontoret i 10 år, tills 1747,

då han till bolagsman upptog halfbrodern **Johan Abraham** (Tab 5A ovan). *Grillska Huset* i Stockholm stod nu ut- och inrikes i högsta anseende, ägde bruken Söderfors, som köptes 1748, Österby 1750 – det förra af Hofmarskalken Carl Broman och det senare af Hofmarskalken Baron C. de Geer – samt Iggesund. Hade del i Stora Segelduks- och Linnefabriken, samt Glasbruket i Stockholm, byggde många fartyg äfven för utrikes räkning, sysselsatte vid Warfvet, Rederierna, Bruken och handeln vid pass 4.000 personer. Han frälsade Rikets och Bankens kredit utrikes, då denna 1746 eller -47 stod på spel, dymedelst att han af egen drift och utan Vederbörandes anmodan inlöste dess utrikes löpande sedlar till sitt åsatta fulla värde, utan afdrag. Han blef derföre 1747 till Secreta Utskottet uppkallad för att emottaga Rikens Ständers tacksägelse, som frambars af Landtmarskalken Baron Ungern von Sternberg. Ledamot af Wetenskapsakad. vid dess stiftelse 1739, höll der vid Presidii nedläggande den 4/2 1749 Tal om ”*Sjöfartens nytta och nödvändighet*”. Förskjöt såsom Praeses pengar utan ränta till Observatoriets byggande. Wetensk.ak. slog öfver honom en Medalj 1759. Till Naturaliekabinetet i Uppsala skänkte han en dyrbar samling af sällsynta Djur från Surinam, beskrivna av Linné i *Diss. Surinamensia Grilliana*, Holmiae 1748. Han gjorde en resa till Amsterdam 1732, till Paris 1743. Borgarståndets bankofullmäktig 1748-1756, Kommerseråd 17(?), Dir. vid Svenska Ostind. Comp. 1753, då direktörerna fingo lika rang med Kungl. Rådena i Kollegierna. Ridd. af Nordstj. 5/6 1767. Han blef af Kung Gustaf III erbjuden introduktion på Svenska Riddarhuset, men vägrade, sägande att han ”*icke ville vara den siste i sitt Stånd*”, hvilket skulle blifva händelsen, om han blefve introducerad. Kungen lär hafva genmält ”*Då skall ni också alltid vara den förste i Ert Stånd*” /Borgarståndet/. Emedan Gustaf ej blef kung förrän 1771, men Claes Grill dog redan 1767, måste denna tradition vara oriktig. Antingen hade erbjudandet skett af G III såsom Kronprins – eller också af hans fader Kung Adolf Fred.

Han dog vid 62 års ålder i Stockholm den 6 november 1767. I Wetenskapsakademien upplästes hans ”Äreminne” af Krüger d. 16 mars 1768, och i Sällskapet *Utile Dulci* af A. Norberg. En begravningsmedalj blef äfven (?) slagen till hans ära.

Han gifte sig d. 17 sept. 1737 med sin kusin **Anna Johanna Grill** (se under Tab 26), född 1720, dotter till farbrodern **Carlos Grill**. De firade d. 28 sept. 1762 sitt Silfverbröllop, hvaröfver Medalj blef slagen. Se Berch *Beskrivning öfver Svenska Mynt och Skådepenningar* sid 369.

De hade 2 barn:

1. **Anna Johanna** [II], f 8/7 1745. Hon blef gift med **Henrik Wilhelm Peil**, Grosshandlare i Stockholm. Han dog 1796 och hon dog 1801. Äktenskapet var barnlöst. Hans porträtt i olja finns i J. W. Grills Samling; hennes likaledes i olja vid Österby. Peil arbetade på Grillska Kontoret, och det berättas, att Svärföräldrarna ogerna gäfvade sitt bifall till partiet. Han var en utmärkt vacker karl, hvarom ock porträttet vittnar. Hans far var Prest. Anna Johanna Peil fick efter sin moders död sin arfvedel i Österby, tillsammans med farbrodern **Johan Abraham**.
2. **Adolf Ulrik**, se Tab 17.

Af **Claes Grill** finnas flere Porträtter i olja och pastell, neml. 3 st. i olja /af Roslin?/ i J. W. Grills samling samt i pastell 2 vid Godegård, 1 vid Österby /alla?/ af Gustaf Lundberg. De äro alla kopior af ett och samma, eller af hvarandra, men hvilkendera som är original är okänt. De äro bröststycken, och framställa venstra profilen. Claes var blind på högra ögat. Samma porträtt finns äfven i förminskad skala graveradt i koppar i Paris, storleken ett quartblad. Ett annat helt litet i octavformat grafverades äfven af (?) Martin i Stockholm och är en face! Det enda ex. af det sednare jag sett, fanns 1857 i Hr Wahrens Kopparsticksamling i Stockholm. Af

det förra finns 1 ex. i J. W. Grills ägo, 1 ex. i Howard Grills, 1 ex. vid Godegård, osv. På Gripsholm Porträtt Galleri finns ett stort porträtt i olja, bröststycke.

Hans Fru, **Anna Johanna**, dog i Stockholm d. 3 jan. 1778, vid 58 års ålder, och begravdes d. 7 s. m. i Maria Kyrka. Öfver henne finne ej mindre än elfva olika tryckta Åreminnen vid Godegård. Hennes Porträtter finnas till lika antal som hennes mans, såsom pendarer, således i olja 3 i J. W. Grills Samling, i pastell 2 vid Godegård, 1 vid Österby, samt kopparstick, grave-radt i Paris.

På Österby finnes dessutom en utmärkt vacker oljemålning af Roslin [numera på Göteborgs Konstmuseum], framställande hela Claes familj i ett rum, der Anna Johanna såsom Enka sitter omgifven af sina stående begge barn, Adolf Ulrik och Anna Johanna. På väggen hänger Claes porträtt.

Han anlade en betydlig målningssamling, som ännu 1862 finnes vid Österby [skingrades vid försäljningen 1916, då många av målningarna såldes på Bukowski]. Om Claes Grill se vidare Palmblands Biografiska Lexikon. Kronan och Kung Adolf Fredriks hof erhöilo ofta förskott från hans kontor. Han var en verklig Maecenat för sin tid. Resande Naturforskare understödde han ofta. Linné säger i sitt förord till P. Löflings, Botanisten: *Iter Hispanicum: "Direkt. v. Ostind. Comp. Hr Claes Grill, som alltid satt sitt nöje i sådana Resandes kraftiga underhjelpande, tillät vår Loefling fri resa och underhåll på en sin Porto-farare"*. Han understödde Poeten Olof Dalin, Språkforskaren (?) Aurivillius, (?) Pontin.

Nuvarande Prins Oskars Palats (= "Arvfurstens palats"), mitt emot Operan vid Gust. Adolfs torg i Stockholm utgöres till en del af Claes Grills hus, som då kallades "Grillska Huset". Der pryddes väggarna i en stor sal med de 48 Grillska Familjeporträtter, som, sedan Österby blef Tammsk egendom, lågo der nedpackade i lårar på en vind, ända tills Farbror P. A. Tamm skänkte dem till mig 1852. De äro alla i olja och utmärkt väl målade, trol. af von Meytens, fadren. Thyvärr är icke den porträtterades namn utsatt på ett enda af dem. De enda jag vet är Claes d I, hans fru Anna Johanna, hans bror Carl Andreas, H. W. Peil, P. M. van Meytens och hans son M. van Meytens.

Claes byggde manbyggnaden vid Österby och Grillska vapnet finnes derpå inhugget i sten öfver porten åt trädgårdssidan.

Tab 17: ADOLF ULRIK GRILL (1752-1797), son till Tab 16.

Ende sonen till Claes d. I och Anna Johanna Grill. Född 19/3 1752. Han bodde efter faderns död på sitt arfvegods Söderfors Ankarbruk, som han utvidgade och förbättrade samt prydde med engelsk park och vacker stenkyrka. Han anlade der 1783 ett *Zoologiskt Museum* /1786 byggdes dertill ett serskildt hus. Han hade ärft Söderfors vid moderns död 1778/ som vid hans död bestod av ca 100 Däggdjur, ca 600 Foglar, 30 Fiskar, 700 Snäckor, utom ett stort antal Koraller och Petreficater. För att öka detta Museum utsände han Samlare ej blott åt flere olika orter i och omkring Sverige, utan äfven till Grönland och Canton, samt gjorde sjelf för samma ändamål en resa till England 1788 [Resan beskrivs i Anna Johanna Grill: *Resedagbok från England, 1788*, Atlantis, Stockholm 1997]. Han biträdde af sin Bruksläkare, Assessorn Dr. P. G. Lindroth, som efter honom uppkallade den sällsynte fiskarten *Gymnetrus Grillii*. Ledamot af Musik. Ak. 17(?) och af Wetensk. Ak. 1793, der han vid Presidii nedläggande d. 13 maj 1795 höll Tal: *"Om Naturalie-samlingen på Söderfors"*. Denna Djursamling, "den nordli-

gaste på jordklotet” var i synnerhet utmärkt på sin tid för rikedomen på stora däggdjur, af hvilka må nämnas en liggande Tigrinna, omgiven av sina små ungar. Hela samlingen skänktes 1828 till Vet.Ak. af Adolf Ulriks då lefvande arfvingar /hvaribland F. W. Grill och hans bröder/, och afhämtades till Stockholm af Zool. Intendenten Prof. S. Nilsson. De fleste folglarne voro dock på 1840-talet förstörda af mal. Af de återstående erhöj jag 73 stycken åren 1846 och 1851, - sedan många andra blifvit till Rikets Gymnasier aflemnade. Bland mina är äfven den Trana, som, med en gräshoppa i näbben och ena foten upplyftad /Representerande Grillska vapnet/ stod vid ingången till Söderfors Zoologiska Museum.

Anna Johanna Grill (1753-1809)

Adolph Ulric Grill (1752-1797)

Han hade äfven en betydlig kopparsticksamling. Han dog d. 1 okt. 1797, endast 45 ½ år gammal. Var gift med sin kusin **Anna Johanna [III] Grill**, född i Göteborg 10/5 1753, död i Stockholm 24/5 1809 (se under Tab 18). De hade en son:

1. **Claes Abraham**, f 25/3 1779, död 22/3 1783. Ehuru han således blott var 4 år gammal, blefvo dock två olika Grafskrifter tryckta öfver honom.

Adolf Ulriks porträtt finnes vid Österby, både i pastell af Lundberg och i olja af Roslin på den tafla som förut är omnämnd. Anna Johanna finnes der äfven af Roslin i olja [i hovdräkt] och vid Godegård finnes slutligen bägge i silhouette. Då jag hösten 1851 betraktade detta vackra (Anna Johanna av Roslin) och ståtliga porträtt i Farbror P. A. Tamms arbetsrum, yttrade han: *”Ja, du skulle ha sett henne sjelf! Hon såg ut som jag tänker mig en romersk Kejsarinna!”*

Ett ”Åminnelsetal” hölls öfver honom i Wetensk.Ak. af Axel Gabr. Silverstolpe d. 12 jan. 1799.

Det omtalas att han var punktlig ända till ytterlighet. Så hade folket befallning att släppa allting ur händerna när det ringde till måltiden. Detta följdes en gång så noga, att när en arbetare, vid hufvudbyggningens på Söderfors revetering, höll på att hissa upp en lerho, så släppte han tåget vid ringningens början, så att hon föll handlöst i marken och gick sönder. Efter befallningen att repet en annan gång skulle surras fast, bar det sig så att lerhon blef hängande utanför A. U. s fönster, - och dermed fick det bero.

När enkan A. J. Grills kusin och svägerska Anna Johanna Peil dog 1801, köpte den förra hela Österby och sålde hälften deraf till sin systerson P. A. Tamm, som sedan dels köpte, dels ärfvde den andra hälften.

Tab 18: ABRAHAM GRILL (1707-1768), son av **Tab 5**.

Han föddes i Stockholm d. 28 jan. 1707, och var son till Abraham I och Helena Wittmack. Consul och "Kongl. Commissarius" i Helsingör från 1733 till 1746, då han flyttade till Göteborg, och blef samma år Direktör vid Svenska Ostindiska Compagniet. Han hade stort anseende, och hans välgörenhet ansågs vara orsaken till att han vid sin död ansågs vara mindre förmögen. Han afled i Göteborg på sin fördelsedag d. 28 januari 1768 vid 61 års ålder [Karl Ankarswärd har ändrat detta till 1763 och 56 års ålder, Anrep säger som JWG]. Se hans Äreminne, hållet i Göteborg i Salomonska Frimurarelogen d. 28 jan. 1769.

Af honom finns 2 porträtter i olja, neml. 1:o vid Godegård, 2:o i J. W. Grills samling, då han var enkling, vid 50 års ålder, målat 1756 af Jakob Björk.

Han gifte sig 1735 med *Anna Maria Petersén*, dotter till Dir. vid Ostind. Comp. Grosshandl Herman Petersén i Göteborg [Avskrivaren KA anmärker i en släkttabla: Denna Anna Maria, gift Grill, synes ej ha kunnat vara dotter till ovannämnde Herman Petersén, då hon ju var född ett år före honom. Hon var dotter till Johan Adam Petersén (1676-1740) och kusin till Herman].

Hon var född 1712 och dog vid 42 års ålder i Göteborg 1754. Hennes Porträtt finns vid Godegård, målat i olja pendant till hennes mans. Under det 19 åriga äktenskapet fick hon 13 barn, af hvilka 5 dogo redan i Helsingör. De övriga åtta voro:

1. *Jean* (Johan) *Abraham* (1736-1792), **Tab 19**.
2. *Laurentz*, född (1737) i Helsingör, (död 13/2 1773) i Göteborg, ogift. Grosshandlare i Göteborg, der *Laurentz Grill, Petersén & Comp.* var ett ansedt handelshus. Wid Godegård finnes ett Gåfvobref af en ö i Dalsland, som "för flere vista tjänster och vänskapsbetygelser" skänktes Laurentz Grill d. 30 juni 1760 af Brukspatron L. M. Uggla och hans friherrinna, född A. M. Taube, till evärderlig ägo. Ön, som deruti kallades Grilleholm, uppgifves vara belägen i Laxsjön, Billingsfors ägor, under Ösan hemman. Den återskänktes omkring 1830-36 till ägaren af Baldersnäs och Billingsfors C. F. Waren af F. W. Grill. Ön besöktes 1838 af C. L. Grill. Laurentz skref en mycket vacker handstil.
3. *Claes* [1750-1816], **Tab 25**
4. *Anthony* f i Helsingör 17(?), död i Göteborg 1757.
5. *Christina Maria*, f i Helsingör 31/12 1739. Gift med *Gustaf Tham*, direktör vid Ostind. Comp. Hennes porträtt i silhouette finnes vid Godegård. Hon dog 8/2 1818, 76 år gammal. Hade 11 barn, af hvilka 5 uppnådde mogen ålder [Ett av dem var alltså P. A. Tamm, Österby]
6. *Anna Johanna* [III] (1753-1809), gift med sin kusin *Adolf Ulrik Grill*, se **Tab 17**.
7. *Anna Maria* (1747-1812), född i Göteborg. Firade sitt bröllop med Baron *Fredrik Preis* på Wällinge Bruk hos fasterna A. M. Gemnich, född Grill, den 21 juni 1774. De ägde och bebodde Ulfsunda nära Stockholm. Med Preis, som avled 1788, utdog hans ätt. Adels- och Friherre-brefven på Pergament finnes vid Godegård (de försålles på Bukowski-auktion 1886 för 50:- resp 60,50 kr) [troligen efter Andreas G Grills försäljning av Mariedam]. Hans enka bebodde Nyckelviken och dog 12/8 1812. Hon testamenterade 25.000 Riksdaler Rgd. till sin brorson *Fredrik Wilhelm* (**Tab 22**), som

8. **Johanna Carolina**, f 1752 i Göteborg, död 1804 i Stockholm, ogift. Hennes silhouette finnes på Godegård.

Tab 19: (JOHAN) JEAN ABRAHAM GRILL (1736-1792), son av **Tab 18**.

Föddes i Helsingör d. 21 juli 1736. År 1760 gjorde han en resa på kontinenten, då bland andra orter: Geneve, Strassburg, Frankfurt a. M. och Dünkirken besöktes enl. bref, som på Godegård förvaras. Till China gjorde han flere resor, och på en av dem led han skeppsbrott. Han var neml. En av de 4 Supercarger som i januari 1761 utgick från Göteborg på Ostind. Compagniets fartyg *Prins Fredrik Adolf*, fört af Kapten D. Schierman. Under utresan stötte fartyget på en klippa vid ön Prata i Chinesiska sjön utanför Canton. Detta skedde d. 3 sept. kl. 8 på qvällen. Kl. 12 på natten kapades masterna. Derefter byggdes en pråm, i hvilken alla d. 14 afseglade. Den 17:e anträffades en kinesisk fiskare, som lotsade dem till Macao. En karta med figuren öfver skeppsbrottet finnes vid Godegård. Farfar kunde endast medtaga en flöjt och sin Psambok från fartyget. Sedermera såg han kineser iklädda de kläder han förlorat. Äfven 1767 var han i Kina.

Direktör vid Sv. Ostind. Comp. i Göteborg år (?).

Jean Abraham Grill (1736-1792)

Ulrica Lovisa Lüning (1744-1824)

Den 17 dec. 1772 gifte han sig med **Ulrika Lovisa Lüning**, född den 6 okt. 1744, dotter till (?) och (?) Sabbath.

Led. av Wetenskapsak. 17(?) och höll der sitt inträdestal 1773 d. 23 sept. "*Om orsakerna hvarföre Chinas Naturalhistoria är så litet bekant*", samt vid Presidii nedläggande d. 26 okt. 1774 "*Om silfvers årliga förande till China*" etc. Dessutom skref han 6 rön i Wet.Ak. Handlingar 1772-1792.

Han bodde i Stockholm från 17(?) till 1775, då han d. 13 april på banko-auktion för 750.000 daler kopparmynt köpte in förut C. G. och Alex. de Geer tillhöriga Godegårds och Mariedams egendomar med underlydande äfven i Tjellmo och Hällestad socknar. Selnare köpte han äf-

ven Medevi, som åter såldes med undantag av Bona egendom, der Bruk anlades 1783. Vidare köpte han Ullevi i Örberga socken samt Flerohopps Bruk i Kalmar län m.m.

Han bodde på Godegård, som han betydligt förbättrade. Anlade der 1785 engelsk park med Orangeri, som på sin tid var bland de största i Riket. Parken, af nära 22 tunnlands vidd, prydde han med kinesiska paviljonger och bryggor, kanaler m.m. Hvalfisk-käftarna, som utgöra grindstolpar, är från hans tid.

Han dog under en resa, i Norrköping d. 12 mars 1792, således 56 år gammal. Det berättas, att klockan i Godegårds matsal stannade vid dödstimmen. Han hvilar i Grillska Familjegravnen vid Godegårds Kyrka. En tryckt grafskrift finnes.

Tre porträtt förvaras vid Godegård neml. 1:o i pastell af Berndes, här föreställes han med den Flöjt, som han räddade i kinesiska skeppsbrottet. 2:o i silhouette, 3:o ett helt litet kopparstick. Af det sistnämnda finnes äfven 1 ex. i J. W. Grills samling.

Han skref sig *Jean Abraham Grill Abrahamsson* tills hans äldste son J. Ab. Föddes, hvarefter han skref sig *J. A. Grill A. Senior*.

Under det 20-åriga äktenskapet hade han 10 barn, neml.:

1. **Johan Abraham III**, 1773-[1838]. Föddes i Stockholm d. 2 dec. 1773, således icke två år, då föräldrarna flyttade till Godegård. Efter privat undervisning i Linköping var han några år på handelskontor i Göteborg. Efter faderns död 1792 arrenderade han af sterbhuset Kristineberg i Godegårds socken 15 år, 1796-1811. Nu köpte han och bebodde Lunda, nära Vadstena, men sålde det åter 1813, då han flyttade till Wadstena. Vid arfskiftet efter fadern 1814 erhöll han 3 ¼ hemman i Godegård, neml. Milltorp, Axhult, Sintzberg, Damtorp, Grönberg, Thorshall och Krasbäck och efter modern 1825, 2 ¼ hemman, Bålsaberg med Gärdet, Svartbäcken, Svenskahult och Hulutorp, tillhoppa värda 45.000 Rd. Banko. Från 1815 bodde han beständigt vid Godegårds Bruk, neml. Först på den s.k. Lilla herrgården, sedan i "Herrbyggningen" i bottenvåningen, hvarest han dog d. 10 febr. 1838, 64 år 2 mån. 8 dagar gammal.

Han hade omkr. 20 år varit sjuklig af gikt och hypokondri och slutligen var han några år ständigt sängliggande, då han äfven var mycket sinnesslö, hvadan han i flere år var under sin broder Gustafs förmynderskap. Lefvde ogift.

Han var ledamot af Patriotiska Sällskapet och Örebro Hushållningssällskap. Sagnade ej anlag för skön konst, hvarpå af honom klippta pappersfigurer voro bevis. I sin ungdom köpte han i Stockholm en samling af Oljefärgstaflor, som dock snart såldes, emedan bröderna ansågo honom ej ha råd att äga någonting dylikt. Emedan han var snarstucken, var han ej sällan föremål för jemnårigas gyckel, men gaf ofta qvicka och humoristiska svar. I ett samtal vid Medevi om Landshöfdinge-embetet, kallade han detta flere gånger enkelt "Embetet". Landshöfding (?), som var närvarande, yttrade då, att han borde säga "Landshöfdingeembetet". "*Hvarföre skulle jag det? Landshöfdingen är ju aldrig der*". En annan gång, då någon blef ond på honom och sade att det kliade i fingrarna, anmärkte han: "*Det betyder ju skabb*". Han skref sig "J. A. Grill, junior".

Två porträtter finnas, 1:o i olja, måladt i hans ungdom, 2:o (?). Han hade ett godt och vackert ansikte, var af medelstorlek och temligen tjock. (Porträttet ägdes 1962 av Carlos Grill i Stockholm. Det är målat av Hedberg).

2. **Claes Anthony**, f i Stockholm 28/3 1775, död på Godegård 18/7 1777.
3. **Christian Ulrik** (1777-1831), se **Tab 20**.
4. **Claes Lorentz I**, född på Godegård 27/7 1778. Förvaltade några år Bona Bruk, för husets gemensamma räkning. Förut var han likväl i Uppsala åren (?) under Informator. Han dog på Bona ogift den 13 juli 1800, endast 22 år gammal. Hans porträtt i olja finnes på Godegård. Han var den ende af manligt kön både i sitt och nästa led, som var rödhårig! Det berättas att hans kusin P. A. Tamm, bar den aflidnes kläder på begravningen. Han kom neml. direkte till Godegård från Riksdagen i Norrköping, der han av sagt sig adelskapet (Tham) och derföre afskedades från sin Officerstjänst, men så nyss att han ej låtit göra civila kläder.
5. **Anton Volter**, född på Godegård d. 4 nov. 1779. War i Uppsala med Informator, och blef student (?). Kom sedan på handelskontor i Norrköping, men återvände snart, för att biträda modren med skötseln af Godegård. På gamla dagar talade han med missnöje om att han icke i stället fick resa till Bourdeaux, som varit i fråga. Därefter bebodde han och förvaltade för gemensam räkning Mariedam 1804-1814. Under tiden bodde han ett år, 1806, vid Runsala, och hade det under eget bruk. Vid arvskiftet 1814 fick han Ullevi, 1 5/8 hem. /värde 28.000 Rd. Banko/ och köpte samma år Jernberga af brodern Kristian, men stannade vid Godegård och skötte detta åt modern från 1814 till hennes död 1824. Medan han ännu var pojke stod han ej så väl som bröderna hos modern. Detta förtröt honom och han beslöt att förvärva hennes förtroende, hvilket lyckades så, att hon gaf honom förordnande att efter hennes död lösa Godegård för 150.000 Rd.B., hvarifrån han dock afstod. Vid arfskiftet 1825 fick han 1/6 del i Godeg. som han genast sålde till brodern Fredrik för 25.000 Rd.B. med undantag af Wilkshyttan, som han behöll. Samma år köpte han Klofstenalunds egendom i Tjellmo socken /af H. A. Tisell/ och flyttade dit. Här tillbragte han sin mesta tid, neml. 25 år. 1850 sålde han Klofstenalund och Wilkshyttan för 98.500 Rd. Rmt till löjtnant Brot Tisell och flyttade till Linköping, der han köpte egen gård. Han var nu 71 år, men frisk, rörlig och ungdomlig. Han lät bygga nytt hus i sin gård i Ågatan, blef Kassör i Östergötl. Hushålln.Sällskap, och biträdde för sitt nöjes skull Hypoteksföreningen med dess räkenskaper. Han dog i kolera d. 25 okt. 1855 i en ålder av 75 år 11 mån. 21 dag. En minnesvård på Linköpings Kyrkogård utvisar hans hvilorum. Han lefvde ogift. Hade ett ganska klart och redigt hufvud, och emedan han aldrig var sysslolös samt läste mycket, hade han god bildning i allmänhet. Han talade och skref fransyska språket med lätthet, var hemmastadd i Botanik, och road av Natural-historia i allmänhet, Historia, Statistik, Politik. I synnerhet var hans "räkne-sinne" utbildadt, ty han "räknade förträffligt" – enligt en kompetent domares yttrande. Var derjemte musikalisk, spelade Fortepiano och Violin. Han var mycket road av Lantbruk och Trädgårdsskötsel, samt var ordförande i Hällestads och Tjellmo Hushållsgille så länge han bodde vid Klofstenalund, men var i sitt eget lantbruk temligen stationär. I politiskt hänseende deremot varmt liberal och stor reformvän! I sin ungdom var han mycket ifrig jägare och skicklig skytt. Han var ledamot i Sv. Jägareförbundet, i hvars tidskrift, 1:sta dlen 1832 han skref "Om Lo-jakt". Jag minnes att han hade en stor Hundgård vid Godegård på 1820-talet med många hundar, samt i trädgårdskanalen tama Änder, som lydde lock, men

Han var en "Heders-man" i ordets bästa bemärkelse. Det fanns icke en skymt af flärd eller fåfänga i hans väsende. Han var tillgänglig för alla, men krusade för ingen. Han var välgörande mot alla som behöfvde hans hjälp och alltid en lika deltagande och klok rådgifvare. Också var han lika högaktad och älskad af alla, som kände honom, låga som höga. Alla trivdes väl i hans sällskap, hvarföre han också sällan träffade ensam. Han var i ordets rätta bemärkelse "populär", och vid sin bortgång allmänt sörjd och saknad. Kanske bör nämnas att han var hög Frimurare, 11:e graden (?). Han var af medelstorlek och korpulent, med stor mage. Ansiktet manligt vackert, vittnande om klokhet och godhet. I J. W. Grills samling finnas 2 porträtt, 1:o i olja målat i hans ungdom, 2:o dagerrotyp på 1840-talet. Av det senare finnes även ett ex. i Häradshövding Nordenströms ägo vid Åtvidaberg.

I sin ungdom gjorde han en resa till Öland och Skåne, der han besökte sin fars kusin, Gref Hamilton på Barsebäck, samt Köpenhamn. Harpvirtuosen A. E. Pratté var i flera år hans gäst på Klofstenalund. Farbror Anton spelade väl biljard. Vid Klofstenalund hade han en sådan på öfre salen. För att vårda raphönsjakten hade han raphöns öfver vintern i ett rum i huvudbyggnaden.

6. **Gustaf**, föddes på Godegård d. 6 jan. 1781. Fick namnet efter sin fars svåger Gustaf Tham. Student i Uppsala 179(?). Tog Hofrättsex. 17(?). Följde Domare på Ting (?) år, och kallades "Häradshövding", men lämnade snart denna väg. För gemensam räkning förvaltade han nu Bona Bruksegendom från 1809 till 1814. Ny hufvudbyggning uppfördes der 1812.

Vid arfskiftet 1814 erhöll han hälften i Bona, Åsanby m.m. och köpte den andra delen af brodern Carl Jakob. Det hela, 5 ½ hemman, värderades då till 54.000 Rd. Banko.

Han gifte sig 1813 med sin svägerska fröken **Sigrid** [Lovisa] **Cronhjelm** (Jfr **Tab 20**), som dock dog i första barnsängen 1814. Både hon och sonen ligga i samma kista i Godegård's Familjegraf. Nu upptog han och bekostade uppfostran åt hennes systerson Polycarpus von Schneidau, som blef Löjtnant vid Svea Art. Och förstörde mycket pengar samt reste till Nordamerika, der han dog i Chicago 1860. Gustaf hade först velat adoptera undertecknad J. W. Grill, vilket afslogs.

Vid arfskiftet 1825 erhöll han 1/6 i Godegård, som han 1827 sålde till brodern Fredrik Wilhelm. Han köpte Tryfall 1837. Han var förmyndare för äldste brodern Jean Abraham, hvars egendom han förvaltade till dennes död 1838.

För andra gången gifte han sig d. 11 april 1836 med förken **Lovisa Augusta Schützer-crantz**, dotter till hans kusin Louise Liljestråhle, gift med Amiral H. Schützercrantz.

1851 sålde han hela Bona egendom till brorsönerna Howard (**Tab 21**) och Jan Wilhelm (se under **Tab 22**) för 120.000 Rd. B:o och flyttade samma år till Stockholm. Han bodde der vid Drottninggatan i huset nr 52 och dog i kolera d. 12 sept. 1858, vid 77 års ålder. På hans graf å Nya Kyrkogården står en vacker grafvård. De sista åren besökte han Marstrand och Särö för sjuklighets skuld i sällskap med sin hustru.

Han var alltid glad och trevlig i sällskap. Musikalisk, spelade gärna Violin och Fortepiano. I yngre år var han mycket road af jakt, i synnerhet på änder samt af fikse. Han var af medelmåttig längd, med duktig mage. På ålderdomen hade han vackert snöhvitt och tjockt hår, som hängde i lockar ned på axlarna. Hans porträtt finnes både fotografi och dagerrotyp, gjorda på hans gamla dagar, hvilket på hans tid var ganska ovanligt att se.

7. **Anna Greta** (Margareta) f vid Godegård 7/2 1782, gift 21/9 1802 med sin kusin Brukspatron **Per Adolf Tamm** /som på 1800 års riksdag afsagt sig Adelskapet, men blef 1826 ånyo adlad och 1842 Baron/. Hon dog barnlös 28/1 1803 och är begravnen vid Films Kyrka. Tryckt Grafskrift. Hennes porträtt finns vid Godegård både i olja och silhouette. Ehuru rödhårig, läreren hon ha varit en Skönhet. P. A. Tamm dog (?)/7 1856.
8. **Fredrik Wilhelm** (1784-1861) (**Tab 22**)
9. **Carl Jakob**, född på Godegård d. 10 juli 1788. Efter privat undervisning i Linköping och Uppsala samt en tids undervisning i bokhålleri vid Aspa Bruk, kom han snart hem till Godegård. Han ärfde 1814 hälften i Bona m.m., men sålde allt samma år till brodern Gustaf för 25.000 Rd. B:o. Köpte Kartorp i Motala socken 1813 och Everby derbredvid 18(?). Flyttade till Motala köping, der han byggde eget hus. Han dog der d. 15 mars 1859, i en ålder av 70 år 8 mån. 5 dagar och hvilar i Godegårds Familjegraf. Han var gift sedan 23/12 1813 med **Gustafva Charlotta Cavallin**, dotter af Apotekaren (?). Äktenskapet var barnlöst. Han var korpulent och af medellängd samt gick redan i mannaåldern mycket krokig. Ansiktet var icke genialiskt. Ända till dödsdagar bar han håret som det brukades i hans barndom, neml. i pannan rakt nedhängande och tvärklippt ofvan ögonbrynen. Något porträtt finnes mig veterligt icke. Från hans ungdom och äfven från mannaåldern berättas upptåger, som hvarken vittna om hjerta eller förstånd. Också var han uppfostrad som morsgris i det faderlösa hemmet. Hans enka öfverlevde honom 4 år.
10. **Ludvig**, född 9/9 1790 på Godegård, död 1795.

Forts. ang. **Jean Abraham** (fader till ovanstående 10 barn):

J. A. Grill hade till största delen sjelf förvärvat sin icke obetydliga förmögenhet. Han hade stort anseende och var lika älskad af sina talrika underhafvande som högaktad af andra.

Vid Godegård hade han en mängd saker, som han hemfört från China, såsom möbler, husgeråd, glasmålningar, porslin, lackerade arbeten, kläder, tapeter m.m. – ja, så mycket, att ett par ordinära rum dermed kunna fyllas. Bland möblerna må nämnas en s.k. Sofstol [detta är inte den kinesiska vilstol i bambu, som länge stod i den kinesiska matsalen på Godegård. Den inköptes betydligt senare, enligt uppgift i Frankrike], en stor med perlemor inlagd Byrå, och en Tvättstol. Bland porslin – en mer än alnshög Trana /Grus Montignesii/ som i China hålles helig, en gås i nära naturlig storlek (nu på Kungl. Slottet) – utom flere stora Serviser. Glasmålningarna c:a 30 stycken, som bekläde alla väggarna i det s.k. Stenrummet, är de bästa Chinesiska jag sett – liksom Tapeterna i Stora Gästrummet, hvilka framställa landskaper, interiörer och chinesisck skrift. Figurerna öfver dörren lär betyda Farfars Namn! Läs det, den som kan! Slutligen kan nämnas en kolossal Tusch-låda af flere hundra Riksdalers värde. Allt af

dessa saker, som ej blifvit förstört, finnes ännu på 1850-talet kvar i Sönernas ägo – det mesta likväl på Godegård. Han hade äfven en icke obetydlig Snäcksamling.

J. A. G. lärar ofta ha åkt med spann af 4 hästar – och spannriddare. Men han hade också rang af ”Rikets Råd” och för dem var detta enligt tidens sed. Stora, tunga Täckvagnar funnos ännu på 1830-talet kvar. Såsom ovanligt kan märkas de timrade Gärdesgårdar, som han till flere tusen alnars längd lät upprätta, och som han i Wet.Ak. Handl. 1789 beskref. Flera af dem ha varat in på 1840-talet.

I trädgården finnas från hans tid flere ovanligare trädslag såsom Bokar, Afvenbok, Lärkgranar, Svartpoppel, Wal-nöt, Liberiskt Äppelträd, Silfvergran, Balsampoppel m.m. allt på kalljord. De flerdubbla Alléerna i Källängen af Ek m.m. har han anlagt.

För ros skuld några ord om *Chinesiska Lusthusen* i min barndom. Det *åttkantiga*, som ligger på ”Lustigkulle”, hade rundomkring takfoten 8 små drakar af bleck. Hvardera hade i munnen en stor glasklocka, hvars kläpp utgjordes af en chinesisk bokstaf av bleck. I blåsväder hördes der alltså ett ganska egendomligt klockspel. Inuti funnis chinesiska bord, stolar, soffor och dylikt. Rundomkring lusthuset löpte ett genombrutet staket, hvars öfverdel utgjordes af en jätteorm av trä med öppet gap, rullande ögon och ringlad stjärt. ”*Chiosken*”, äfven kallad ”*Alkoven*”, var inuti målad med vackra kinesiska landskap, utanpå gaflarne med kolossala chinesiska krigare. Den utgjorde en halv åttkant, öppen på hela ena sidan, med 2 trappor, bestående af glest lagda skrofliga stenar, som skulle föreställa kolossala snäckor – hette det.

Från hans död hade hans Enka sjelf öfverinseendet af alla egendomarnas skötsel, tils den 14 maj 1810, - de senare åren biträdd af sina söner, som derefter tills 1814 fingo öfvertaga hela förvaltningen. Till myndig ålder hade deras fars kusin **Abraham III (Tab 7)** varit förmyndare.

De 18 åren, 1792-1810, skötte Enkan egendomen med ett affärssinne, som i hennes stånd och villkor var ovanligt. Hon förde all den hufvudsakliga brevexlingen sjelf, hvarom hennes copieböcker bära vittne, och skref sjelf alla anföranden i de vidlyftiga och många processer hon nödgades föra - - och allt vittnar om ovanlig bildning och klokhet. Men om hon ej skulle gjort sina många söner större tjenst genom att egna mera uppmärksamhet åt deras uppfostran – är en annan sak. Hon höll dem likväl i Uppsala med informator. De hade der eget hushåll, som försågs med många förnödenheter ända från Godegård. Så hände det att hon derifrån skickade en Slagtoxe understundom till ungherrarna. De voro ända till 4 på samma gång. Se Östgöta Nationsmatrikel. Degeersfors Skär- och Valsverk anlades 1811. Flerohopps Bruk såldes s. år. Om öfriga köp, skötsel m.m. se mitt (?): Godegårds egendom, dess ägare m.m. ”Fragmentariska Underrättelser (?) om -

Arfskifte efter J. A. G. II förrättades 1814. Hela fasta egendomen värderades då till 450.000 Rd. Riksmünt. Deraf kom på Enkans del Godegårds Bruk och De Geersfors med underlydande 36 $\frac{3}{4}$ mantal, som sköttes af sonen A. V. Grill till hennes död d. 4 maj 1824. Jag minns hennes begrafning. Hon dog i Stora Förmaket, stod lik i Stenrummet, och bars af sina 6 söner öfver bruksbacken samt från By bro till Kyrkan och Familjegravven. Hon var lika god och välgörande som klok, och därför allmänt sörjd och saknad. Hennes porträtt finns vid Godegård i Pastell af Berndes och i silhouette, pendants till de förut nämnda af hennes man.

Liksom J. A. G. var musikalisk – han blåste väl flöjt – så voro äfven nästan alla hans söner. De spelade ofta kvartetter – vanligen i stora matsalen vid Godegård – då Anton och Gustaf vanligen spelade violin, Fredrik flöjt och Kristian Violoncelle. Alla fyra kunde spela Violine

och Fortepiano. Detta gjorde att främmande musici ofta kommo till Godegård. De utländska Virtuoserne Carré, Schwenke och harpospelaren Pratté uppehöll sig der i årtal. Godegård var sålunda i början på 1800-talet känt för att vara det mest musikaliska ställe, - helst det var på landet.

Ett annat drag, som karakteriserade ”Godegårds-Grillarne” är att ingen af dem alla var ”Rumlare”, ingen begagnade spirituosa till öfverflöd. Man tog enligt tidens sed sin måltidssup ur brännvinsschatullet, som alltid stod på ”Smörgåsbordet” och var inlåst mellan måltiderna – Värden hade nyckeln i sin ficka – och dermed väl. Mat och viner voro goda, men något ”rummel” kom aldrig i fråga i hela deras lifstid. Vidare utvecklades ingen lyx i möbler och åkdon. Ingen af sönerne har i detta hänseende följt ”modets” vexlingar. Min farmors syster Fru Liljestråle var länge i hennes hus på Godegård, dog äfven der och är begrafven i Grilliska Familjegrafven.

Till uppgiften om arfskiftet 1814 efter Jan Abr. II må bifogas att hans enka enl. äktenskapsförord 14/12 1772, skulle äga hälften af all hans efterlämnade förmögenhet, sedan skulderna blifvit afdragna. Då nu egendomen värderades till 450.000 Rd Rgds. och skulderna, som gemensamt skulle gäldas, uppgingo till 150.000 Rd., så antogs enkans arfvedel till 150.000 Rd och de 6 sönerne till 150.000, eller 25.000 Rd Rgd hvardera. Koppargruvan och Kopparverket på Båtsberga ägor förblefvo oskiftade, men dessa måste efter stora förluster nedläggas. Hela fasta egendomen utgjorde 53 ¼ mantal.

I det 1786 stiftade ”Sierra Leone – förbundet”, hvars ändamål var att till Slaveriets förminskning anlägga en europeisk koloni i Sierra Leone, voro ej mindre än sex ledamöter med namnet Grill /Se C. B. Wadströms Minne af Baron v. Beskow, i Svenska Akad. Hand., 1860, sid. 216/. Dessa (Grill) måste sökas bland de blott sju männen i den 7:e Generationen och J. Ab. i den 6:e.

Godegård besågs ej sällan af Brunnsgäster från Medevi i början på 1800-talet. Så äfven af Gustaf IV Adolfs Gemål, - och vid ett annat tillfälle af Hertig Fredrik Adolf, åtföljd af Mam-sell Hagman! Från detta besök fick den i trädgården vid dåvarande ”kanalen” belägna kullen namn af ”Hertig Fredriks backe”, emedan han lär hafva tyckt mycket om densamma.

Tab 20: KRISTIAN ULRIK GRILL (1777-1831) (son till Tab 19)

Född på Godegård d. 13 april 1777 och fick namnet Kristian efter sin morfar och namnet Ulrik efter sin mor. Han var först i Uppsala under Informator och blef student 17(?). Reste tidigt till England och Nordamerika. Var Svensk vice Konsul, först i London, sedan i Baltimore 4 år från 17(?) tills (?). Efter återkomsten år (?) biträdde han sin Mor i förvaltningen af Godegård – samt arrenderade sjelf Hälla och Sörby af sterbhuset från (?) tills 1811.

Sistnämnda år d. 26 nov. gifte han sig med fröken **Hebbla Regina Cronhjelm**, född 1794, dotter till Kapitenen Baron Carl Gustaf Cronhjelm och Beata Maria Gyllencreutz. Nu köpte han Kulla i Krokeks socken och bodde der till 1814. Sedan i Norrköping tills 1821 och vid Godegård tills 1824, hvarefter han bosatte sig i Linköping.

Vid arfskiftet 1814 erhöll han 1 7/8 mantal Jernberga, värderat till 21.000 Rd B:o, som han genast åter sålde till brodern Anton. Och efter modern 1825: 1/6 i Godegård, som han 1827 sålde till brodern Fredrik för 25.000 Rd. B:o. Dessutom erhöll han, ensam af bröderna, ett

testamente af modren utgörande 25.000 Rd Rmt. Såsom ersättning för att han af sin compagnon i Baltimore, vid namn Croxen, blifvit bedragen på en lika summa eller hela sitt fädernerf. Han var intresserad för mycket saker, men hade kanske en mera theoretisk än praktisk riktning. Han var road af Landtbruk, han både praktiserade och läste mycket Medicine, var ofta lycklig med sina huskurer och har efterlämnat ett helt folioband med afskrivna recepter. Han var mycket musikalisk, spelade isynnerhet väl Basfiol, men äfven litet Fiol och Fortepiano. Dock var hans språksinne mest utbildadt. Han kunde ej blott läsa, utan äfven tala många tungomål. Han efterlämnade ett ofantligt stort manuskript till Universal-lexikon på alla språk han kände. Derpå hade han användt en stor del af sin lifstid, men hann ej fullborda det. Han läste mycket och hade en ganska god boksamling, helst som han vid arfskiftet på Godegård förbehållit sig hela dess bibliotek.

Han var alltid glad och skämtsam – mera än någon af bröderna – och hade ofta lustiga infall. Han gycklade med Major J. G. Svedér på Rösjö för att denne i sitt sigill hade devisen: ”I grafven säll”. Majoren sade en gång: ”*Jag undrar när Brukspatron nånsin ska bli stadig?*” – ”*I grafven, Herr Major!*” Hans ”Projectio economico” var ett ordstäf, som lefver länge efter honom.

Han dog i Linköping d. 10 mars 1831 – 54 år gammal – och hvilar i Grilliska Grafven vid Godegård Kyrka.

Porträtter 1:o i olja måladt i hans ungdom, 2:o i emalj. Han var något under medelstorlek, och på äldre dagar korpulent – likasom alla bröderna.

Hade tre barn:

1. **Lovisa Beata Regina**, f. 1813, död 7/5 1830 – 17 år.
2. **Howard Carlos Tycho**, f. 1817, Tab 21.
3. **Franklin Anton Polycarpus**, f. 1821, död 1822. Fadren lät göra hans likkista liknande ett Fiolfodral! Han står i Godegård Familjegraf.

Kristian var äfven Frimurare, III:e graden. Kristian gaf sina begge söner namn efter en viss princip: Första namnet (Howard och Franklin) efter de stora människåvännerna i England och Amerika. Andra (Carlos och Anton) var släktnamn på fädernet. Tredje (Tycho och Polycarpus) på mödernet.

Tab 21: HOWARD CARLOS TYCHO GRILL (1817-[1902]) (son av Tab 20)

Föddes i Norrköping d. 3 maj 1817. Vid branden i Norrköping 1821 flyttade han med föräldrarna till Godegård och efter farmoderns död derstädes 1824 till Linköping. Der hade han först privat undervisning, sedan på det Mezénska Institutet. 183(?) ingick han på Svea Artillerireg., der han 1832 blef Underlöjtnant. Tog afsked 1843. Nu uppehöll han sig dels i Stockholm, dels hos sin Farbror Anton på Klofstenalund, tills han vid Sjöggestads Lantbruksskola genomgick en kurs 1845-46. Derefter var han hos Farbror Gustaf på Bona tills 1849. Då köpte han Stråken i Krigsbergs socken för 49.500 Rd. Rgd. och bodde der från d. 14 mars s. år tills d. 1 okt. 1851 då han flyttade till Bona Bruk, hvori han våren förut köpt hälften af Farbrodren Gustaf, då hans kusin Jean Wilhelm samtidigt köpte den andra hälften. Hela egendomen kostade 180.000 Rd Rmt., och Howard förvaltade densamma för gemensam räkning.

Den 30 jan. 1852 gifte han sig med sin kusin *Mariana Carolina Grill*, född 23/5 1833, dotter till Fredrik Wilhelm Grill (se under Tab 22).

Wid Stråken lät han odla högst betydligt. Der anlades Tegelbruk 185(?) Vid Bona inrättades Franche Comté-smide 1854. Ingesby var under eget bruk åren 185(?), Bocfall från 1860, Åsanby och Tryfall likaledes redan vid tillträdet. En ångsåg anlades vid Wetterns strand på Kafvelbäcks ägor, der plats dertill inköptes.

Tab 22: FREDRIK WILHELM GRILL (1784-1861) (Son av **Tab 19**)

Föddes på Godegård den 1 september 1784. Han blef uppkallad efter faderns svåger Baron Fredrik Preis och efter faderns kusins man H[enrik] Wilhelm Peil. Wid 12 års ålder inskrefs han vid Uppsala Akademi 1796 i Östgöta Nation. Tillsammans med sina bröder hade han der Informator /Mag. Ahlstedt/ och eget hushåll, som underhölls från Godegård. Han tog Theologisk examen med Approbatur 27/4 1799 och Kansliexamen 10/6 1802. Ingick såsom extra ordin. i Kansliet i Utrikes Expeditionen 1803 d. 12 april, men tog redan d. 26 maj s. år transport till Inrikes Expeditionen. Kopist 7/3 1805, Ordinarie Kanslist 8/7 1807. Protokollsekretäre i Kammarexpeditionen 180(?) och tog afsked d. 5 febr. 1810, vitsordet af Kongl. Majsts /Carl XIII/ "*nådiga välbehag öfver hans uti tjensten ådagalagda flit och skicklighet*". Han var då 26 år gammal.

Nu, d. 14 mars 1810, emottog han förvaltningen af Godegård för gemensam räkning och bibehöll densamma tills d. 1 okt. 1814. Flerhopps bruk såldes år 1811 för 28.000 Rd Rgd, Jernberga, nära Wadstena, köptes för 22.000 Rd Rgd. Degeersfors Skär- och Walsverk anlades, allt samma år 1811.

Då han ännu var liten, hade hans faster Anna Maria och hennes man Baron F. Preis velat adoptera honom såsom eget barn. Under sin tjenstetid i Stockholm, då han ofta var i hennes hus på Nyckelvikens, vann han ännu mera hennes tillgifvenhet, så att hon sedan vid sin död 12/8 1812 testamenterade honom 25.000 Rd Rgd [enl AMP:s bou 3.000 + 16.666 rd, betydligt mer än de övriga syskonen, som i allmänhet fick 1-2.000 rdr].

Den 1 sept. 1813 gifte han sig med fröken *Regina Kristina Nordenfeldt* /född d. 11 jan. 1797, dotter af f.d. Löjtnanten Brukspatron N. J. Nordenfeldt och Friherrinnan Anna Posse/ på Björneborg i Finland. De nygift bodde vid Godegård i "Herrbyggningen", der äldsta dottern föddes.

Wid Arfskiftet 1814 erhöll han Mariedam, med Trehörnings masugn m.m., 4 1/3 hemman, värderat till 45.000 Rd B:o. Han ditflyttade d. 18 okt. Och bodde i det nybyggda hufvudlogiet, hvars öfre våning han inredde. Han brukade omtala att vid ankomsten dit syntes i Skeppsjön en tät rad af Svanor, sammanbindande Storön och Sjöängslandet - och detta tolkades som ett gott förebud. Wid Mariedam tillbringade han 13 lyckliga år, och der föddes honom 8 barn, således en hel rad, och förebudet hade gått i fullbordan.

Under denna tid tillköpte han 1/8 hemman Björnfall och 1/16 Dalskogen, odlade mycket vid Mariedam, fortsatte odlingen af Dahla mosse vid Ortele, som 1810 hade blifvit börjad. Upp- tog nya jerngrufvor, bearbetade Fredriksgrufvan på Wena Koboltsfält m.m.

Wid arfskiftet efter modern 1825 erhöill han 1/6 af Godegård, köpte s. år brodern Antons 1/6 /utom Wilkhyttan/ samt 1 okt. 1827 bröderna Christians, Gustafs och Carls 3/6 för 25.000 Rd B:o till hvardera, summa 100.000 Rd B:o. Jean Abraham III behöll sin 1/6. Egendomen hade skötts af Inspektor från 1825 till 1827, men Fredriks tillträde skulle räknas från 1 okt. 1825. I okt. 1827 flyttade han till Godegård.

Fredrik Wilhelm Grill (1784-1861) gm Regina Nordenfelt Grill (1797-1873)

Sitt Silfverbröllop firade mina föräldrar d. 1 sept. 1838, då de varit gifta 25 år. De hade 13 barn, nemligen.:

1. **Anne Louise**, f. 13/8 1814, gift 7/6 1840 med sin syssling **Gustaf Östberg**, Landssekreterare i Stockholms län, sedan Häradshöfding i Uppland, bosatt i Uppsala.
2. **Johan Wilhelm**, f. 10/10 1815 [författare till denna skrift], **Tab 22A**
3. **Claes Lorentz**, f. 24/5 1817, **Tab 23**
4. **Johanna Regina**, f. 1/8 1819 vid Mariedam, död 11/3 1820 i "spina bifida".
5. **Fredrik Carlos**, f. 28/1 1821 på Mariedam. Erhöill Informator vid Godegård. War någon tid i Linköping och läste tillsammans med kusinen Howard 1833. Reste hösten 1836 med brodern J. W. [författaren] till Uppsala, der han tog privata lectioner. Kadett vid Karlbergs Krigsakademi våren 1837. Deltog såsom sjökadett sommaren 1840 i en sjöresa på Östersjön, först i Bottniska viken till Norrlandskusten, sedan till Danzig m.m. Han dog hastigt på Karlberg d. 7 sept. s. år, och blef begrafven den 9. sept. på Solna Kyrkogård. (En blyertsanteckning: "Tog livet av sig genom en oförrätt" och en oläslig signatur)
6. **Ulrika Regina**, f. 10/9 1822, gift med sin brylling **Anton Gustaf Grill**, **Tab 14**
7. **Mathias Anthony**, f. 6/6 1824 vid Mariedam. Erhöill namnet Mathias efter sin fars f.d. förman Excell. Grefve Mathias Rosenblad.
8. **Sofia Kristina Wilhelmina**, f. 26/10 1825, gift 5/4 1847 med Löjtnant **Bror Tisell**. Bodde först på Österskog, sedan Nordsjö och från 1850 på Klofstenalund, som han köpte af Sofias farbroder Anton.
9. **Andreas Gustaf**, f 5/6 1827, **Tab 24**
10. **Nils Ulric**, f 3/6 1829 vid Godegård, död af slag 8/7 1835.
11. **Johanna Charlotta**, f. 20/4 1831. Gift 15/7 1860 med Medic. Dokt. **L. F. Lundblad** i Motala.
12. **Mariana Carolina**, f. 23/5 1833, gift 30/1 1852 med sin kusin, **Howard Carlos Grill**, **Tab 21**.
13. **Ludvig Abraham**, f. 3/8 1836, död 9/9 s. år.

De fyra sista barnen föddes vid Godegård. När Silfverbröllopet firades lefde 10 barn och alla 5 döttrarna gifta medan begge föräldrarna lefde.

Efter brodern Jan Abraham, som dog 1838, ärfde Fredrik Wilhelm 1/5 af dennes i Godegårds socken belägna fastighet samt inlöste 1839 4/5 af de andra arfvingarna: bröderna Anton, Gustaf och Carl samt brorsonen Howard, för ett pris af 12.000 Rd Rgd till hvardera. Det hela 5 ½ hemman, värderades sålunda till 60.000 Rd Rgd. Fredrik ägde nu hela Godegårds och Mariedams egendom, neml. Godegård 39 ¾, Mariedam 4 7/16, summa 44/3/16 hemman, med 38.985 tunnlands ägovidd, i hemmantal nästan lika som fadern 1775 köpte densamma. Att här anföra ens det viktigaste af hans vidgöranden i Bergs- och Landtbruk m.m. under hans långa ägotid från 1814 och 1825 tills 1861, ligger utom min plan.

Efter bröderna Anton, Gustaf och Carl ärfde han hälften i Ullevi och Jernberga åren 1855, 58 och 59.

Jag nämnde att min Pappa hade en stark och frisk kropp – och jag minns icke att han en enda dag varit liggande mellan lakan. I mannaåldern led han någon gång af ”Maran”. ”Den blir allt min död” yttrade han vid ett tillfälle. Då han var öfver 70 år hade han en lindrig slagattack, hvarvid munnen blef något vriden, men detta lilla lyte försvann snart. De sista åren var hans hörsel svag, så att man måste tala hårdt för att blifva förstådd. Hösten 1860, då han fyllt 76 år, var han mindre ute än vanligt och följande vinter stannade han i sitt rum, men skötte dock brevexling och räkenskaper samt afhörde sina talrika underhafvandes ärenden ända tills början på febr. 1861, då han fick Gulsot. Han kunde ej förmås att emot denna använda medicin. Matmältningen var och förblef så störd att han på månader ej kunde förtära annat än mjölk, allt annat kastade han upp, och sista veckorna flöt ett svagt slem oafbrutet ur munnen. Utan några plågor tynade han bort. Kroppen blef nästan ett skelett. Han blev slutligen minnesslö och talade obetydligt. Den 21 maj gjorde han ett s.k. ”Förordnande” /testamente/ hvarunder han skref sitt namn. Ända till sidsta stund var han redig, och hade samma själsstyrka som alltid följt honom. Liksom fadren bebodde han alltid det medlersta gafvelrummet åt vester i öfre våningen. Der låg han nu på sin soffa åt södra sidan, men var äfven sista dagen iklädd sina gångkläder. Första veckan i juni, då vädret var varmt och herrligt, men krafterna nära uttömda, kunde han ej få nog mycket och kylig luft, fönster och dörrar måste stå uppe nästan hela dagen.

Fredagen d. 7 juni lät han afkläda sig tidigare än vanligt, redan kl. 5. Jag, som den sista veckan varit på Godegård, kom in till honom omkr. kl. 9 på qvällen. När han fick se mig, nickade han och räckte ut sin hand, samt tryckte min hårdt, utan att säga ett ord. Klockan var 2 i den ljusa sommarnatten, när han andades sista gången. Det var en stilla och lugn dör i ordets egentliga betydelse. Mamma och syster Ulla voro inne i rummet. Jag kom in kort derefter. Pappa dog alltså d. 8 juni 1861, i en ålder av 76 år, 9 mån. och 7 dagar, efterlämnande Maka, 9 barn, 28 barnbarn. Då jag så utförligt omtalat hans död, må jag öfven beskrifva hans begrafning – för efterkommande.

Tre dagar före honom, neml. Onsdagen d. 5 juni, hade äfven yngste sonen, Andreas Grills hustru, Charlotte Didron, aflidit i barnsäng vid Mariedam, efterlämnande 5 små barn. Hon begrafdes Tisdagen d. 11 juni. - Godegård var således i dubbel mening ett ”Sorgens hus”, - under det hela naturen andades glädje. Syrenerna blommade som bäst. Fogelsång och dofter af grönt och blomster fyllde den klara och milda luften.

Mamma ville så länge som möjligt behålla den aflidne kvar i hans rum. Der låg han lik ett par dagar, under det Mamma om nätterna hade dörren öppen till sin sängkammare bredvid. Men när detta ej längre lät sig göra, blef han utflyttad i den med blommor och löf klädda källaren, som han sjelf låtit bygga vid ”Hertig Fredriks kulle” i den af honom så högt älskade trädgår-

den, och ej långt från den sjö, han låtit grafva /ett arbete, som förnöjde honom nästan mer än alla andra/.

Begrafningen var utsatt till Söndagen d. 16 juni kl. 3 eftermiddagen. Närvarande voro Mamma och Moster Anna Nordenfeldt, sönerna J. W. [författaren], Matz och Andreas, döttrarna A. L. [Anne Louise], Ulla, Sofia och Mariana med deras män, /Claes var på en embetsresa i Norrland, Johanna (Lundblad) fick sitt första barn i Motala samma dag/, tre bjudna Fruar, omkr. 24 Herrar, omkr. 30 statkarlar, smeder m.fl. samt 10 utvalda bönder och 10 valda torpare, neml. Från Godegårdsgodset 6 rotvis valda bönder och 6 torpare och 2 af vardera slaget från Mariedam, - summa med tjenstefolket ca 100 personer. Bärarne utgjorde 2 omgångar, neml. 1/ 2 söner, 4 mågar och 2 främmande herrar, 2/ 2 statkarlar, 2 smeder, 2 bönder och 2 torpare. Prestaverna buros af Brukspatronen och Kommendören N. F. Tisell på Hättorp samt Kapten H. Vult von Steyern på Lemnån. Häradshöfding C. Richter på Johannisberg ordnade processjonen och var wärd. På kistan står versen (?) ur psalmen (?) i Sv. Psalmboken. Liket bars genom trädgården och öfver gården i procession, praestaverna först, därefter kistan och sorgetåget med tre man i ledet ut till landsvägen utanför gården, der omkring 20 vagnar väntade. Nu ordnades tåget så, att praestaverna åkte först, så öppna svarta Likvagnen, de öfvriga vagnarne, hvori äfven Mamma och de andra Fruntimmerna åkte och sidst de underhafvande gående. Så gick tåget, räknande från Herrgården till norra ändan af bruket långsamt fram på den nästan öfver allt med granris barrade vägen åt Kyrkan. Vid Wittebergs vägskäl stodo 8 af godsets Lifgrenadierer uppställda, paradklädda, togo plats framför tåget, och bildade hail vid ingången till Kyrkan – en aktningsgärd, som de, oss ovetande, visade den aflidnes minne. Liket bars åter från Bybron till Kyrkan, der Kyrkoherde Sundström förrättade jordfästningen, samt till Grilliska familjegravven. Kyrkan var fullpackad med folk, äfven från grannsocknarna, - och en gammal erfaren man yttrade, att han aldrig bevittnade en så högtidlig begrafning. Processjonen återvände i samma ordning till Godegårds herrgård, på vars gräsplan ett stort hästskobord var dukat åt de förut nämnda 50 underhafvande samt de nu tillkomna soldaterna. Sedan de der suttit ett par timmar tackade de vid trappan min Mor och de af hennes barn, som voro närvarande. Vädret var vackert och angenämt. Följande dag på eftermiddagen voro de 50 valda underhafvandes hustrur serskilt bjudna på kaffe m.m.

Min Pappa var af naturen rikt utrustad. Han hade ett ”godt hufvud”, redigt och lättfattligt, ett troget minne och många medfödda fallenheter. Då han dertill var mycket flitig och hade stark ambition, så hade han äfven förvärvat och underhöll till sin död en ganska god bildning. I sin mannaålder var han i hög grad intresserad för sitt bergs- och landtbruk, hvori han då införde tidsenliga förbättringar, var ifrig att låta uppsöka och bearbeta nya grufvor, stundom med mycken framgång /såsom Wilhelmsgrufvan 1840, anlade Stålugn och Räckhammare vid Godegård, införde Franche-Comtésmide, odlade mycket m.m. Han blef 184(?) invald till Ledamot i K. Landtbruksakademien.

Någon gång skref han äfven i tidningarne rörande våra näringar, såsom 1:o om Jernhandtering och smide /Han hade neml. Våren 1833 försökt en ny smidesmetod, ”Grillsmidet”, hvarå han begärde, men ej erhöill patent – Jag minns att han hade besök af många högt ansedda bergsmän såsom engelsmannen Owen, Svedenstjerna, Bergsråden Tribler och Troilius/. 2:o ”Om Brännvinsbränning” i Stockholms Aftonblad d. 21 april 1834. 3:o ”Om skogshushållning – svedjande”, i samma tidning 1853 (?).

Han var mycket musikalisk, spelade violin och fortepiano samt blåste väl flöjt, hade anlag för teckning och saknade ej heller poetisk fallenhet, hvarom en liten samling tillfällighetsverser bära vittne. Dessa sjöngos af honom och hans äldsta barn i kvartetter. Derjämte skref han den

vackraste handstil, hvadan han under sin embetsmannatid i Stockholm hade förtroende att flere gånger renskrifva Kungliga Bref och Statshandlingar. Ända till sena ålderdomen, då hans hand stundom blef darrande, var hans stil allmänt känd såsom ovanligt både vacker och redig, ehuru den ofta var mikroskopiskt fin. I lefvande språken var han väl hemmastadd, talade och skref fransyska, engelska och tyska, hvarjämte han äfven kunde läsa italienska.

Ehuru han hade både Inspektor och Bokhållare, deltog han dock mera i detaljerna af både egendomarnas skötsel och affärer än, som jag tror, någon annan ägare till ett så stort gods. All brevexling förde han sjelf. Till sina talrika underhafvande, arbetare vid masugn och grufvor /Dessa äro i Godegård ca 100 bönder, 118 torpare, ca 40 stattagare och smeder och vid Mariadam 23 bönder, 22 torpare, ca 10 stattagare – utom en mängd extra arbetare/ lemnade han ej blott sjelf alla kontanta penningar utan bestämde äfven huru stort qvantum säd, brännvin m.m. hvar och en vid varje olika tillfälle skulle ha, hvilket han antingen inskref i deras motböcker eller antecknade å anvisningar till kontoren. Hvarje afton hela året måste fogden komma in, för att redogöra för dagens arbete och hvad som skulle uträttas följande dag. Allt hvad som skulle sås m.m. bestämde han sjelf. Inspektorn hade inte med åkerbruket att göra. Hvarje tid på dagen hade Pappa besök af underlydande – i alla möjliga ärenden, ofta äfven medicinska! För att derjämte medhinna sin brevexling började han den vanligen flera dagar förut, hvadan han på postdagarne ej hade mer att göra än de andra. Sysslolös var han aldrig. Dock – Om han i sitt rum hade aldrig så stora bekymmer af olika art, så var dock hvarje tanke derpå borta, när han trädde in i matsalen middag och afton. /Frukost åt han på sednare tider i sitt rum kl. 10-11/. Der var han alltid mera glad och skämtsam än de flesta andra.

Han var varmt gudfruktig och sökte alltid vara så rättvis som i hans förmåga stod. Han följde med intresse landets ärenden, tillhörde dervid afgjordt den liberala sidan, och skref sitt nam på så många reformlistor, som räcktes honom. Han var ganska hushållsaktig, och nekade sig sjelf mången beqvämlighet, månget nöje, men detta urartade dock aldrig till snålhet, ännu mindre till girighet. Ett stort hushåll, många barn – snart spridda på olika håll – och flere hundra underlydande husfäder med flere familjer, eller tillsammans omkr. 1500 personer; alla behövde hans biträde och han delade så, att jag vågar nästan påstå, att under hans 50-åriga husbondetid ingen gick alldeles ohulpen ifrån honom.

Hvad som kanske mest karakteriserade Pappa var:

- 1:o hans orubbliga karaktärsfasthet, som var både i åsikter, föresatser och vanor så stor, att den stundom nästan gränsade till envishet,
- 2:o hans brinnande kärlek till sina barn, och så lika till alla, att man deri näppeligen kunde märka någon skillnad, /det berättades, att en Profpredikant, som kände detta, sökte att vina Patronii bevågenhet med att till ämne för sin predikan afhandla faderskärleken/,
- 3:o hans punktlighet i affärer, som var så exemplarisk, att jag knappt tror att han, oakadt sina många och stora skulder, någon sin manqueradt någon betalning på dagen.

Pappa förde alltid ett ytterst regelbundet lefnadssätt, ej blott i mat och dryck, utan äfven rörelse och hvila. Han gick till sängs kl. 10 och steg upp kl. 6 både vinter och sommar. På ålderdomen åt han ingen qvällsvard, emedan han ansåg det skadligt. Han dökte äfven bibehålla sin goda helsa med att undvika alla sinnesrörelser, och ville derföre aldrig afhöra några ledsamma underrättelser. Ej sällan gick han tvärt ut ur rummet, då inget annat hjälpte, och bref, som han visste innehålla något ledsamt, lemnade han olästa. Då posten någon gång anlände efter qvällsvarden, öppnade han den icke, för att inte risquera en mindre god sömn. Också sof han alltid godt och bibehöll sitt goda lynne ända till sin död.

Han hade en stark och hårdig kropp. På sidsta åren gjorde han inga längre vinterresor än till Kyrkan, men då begagnade han, liksom förr, en öppen tvåsitsig kappsläde, utan ryggstöd och sidostycken, han hade då galoscher eller utankängor, men ingen slädfäll och ingenting på händerna. Vanligen höll han högra foten hängande utanför släden äfven i sträng köld. I sin ungdom var han mycket närsynt, men föresatte sig att begagna lorignette så litet som möjligt – och med den framgång att han på äldre dagar såg bättre utan än i yngre med lorignette. Han var liten till växten, temligen axelbred och hade kort hals. I mannaåldern redan var han korpulent och [hade] stor mage. I ålderdomen gick han mycket lutad, men äfven då var han lätt och rörlig samt gick med snabba steg. Hufvudet var temligen stort, med stora ögon, näsa och mun, samt särdeles hög och vacker panna. Ögonen blå. Håret mörkbrunt. Så långt jag minns var hans hjessa så kal, att han ej hade hår mera än neri nacken, men detta var så långt att det räckte temligen väl att skyla hufvudet. Han lade nemligen allt framåt, så att det slutade på hjessan i en uppstående ”tupé”. Endast de sidsta 10-12 åren hade han peruk. Såsom ung hade han varit vacker, och äfven som gammal var hans ansikte ädelt, lifligt och godt. Det påminde om porträtterna af Kung Ludvig Philip i Frankrike. En liten gosse, Grefve J. G. O. Rosen, son till ”jernvägs-Rosen”, som en gång såg Pappa vid Skyllberg, utropade: ”Ah, voila Louis Philippe 1”.

Af Pappa finnas följande porträtter: 2 i olja, målade i hans barndom, det ena en face, ovaldt eller rundt, det andra ett kroppsstycke i naturlig storlek, på hvilket han föreställes ridande på en käpp. Vidare 2 Daguerrotyper af J. W. Bergström i Stockholm hösten 1846, vid 62 års ålder. Det ena af de begge sistnämnda tillhör J. W. Grills samling, de andra tre finnes vid Godegård. Det finns äfven ett stort totalt misslyckadt, måladt av Leczinsky år 1855.

Under sin embetsmannatid var han Häröld (?) och såsom sådan stundom vid Kung Gustaf IV Adolfs hof. Hans häröldsdräkt, bestående af en trång jacka, lång väst, knäbyxor och en smal kappa, som blott betäckte ryggen, allt af blått siden med en mängd hvita broderier, en stål-värja m.m. förvaras vid Godegård.

I sin medelålder, 30-50 år, gick han nästan alltid i frack och svart hatt – på landet! Kanske var det tidens sed. På ålderdomen begagnade han en högst egendomlig snitt på sina rockar och västar, som han uppfann för att ha varmare om magen än bröstet. Den hade neml. Dubbla slag och två knapprader nedtill /rockarne utanför magen/ men upptill mycket urringade med enkel knapprad. Han bar alltid två halsdukar, alltid hvita, den ena utanpå den andra, och stående krage emellan dem. Ett visst kruserligt manér emot främmande hade han äfven som gammal man, sådant det tillhörde ”goda tonen” och hoflivet under hans stockholmstid. På den tiden stod han mycket väl hos sin förman, sedermera excellensen Grefve Mathias Rosenblad, besökte honom sedermera i Stockholm och vid Medevi, samt erhöll sjelf af honom besök på Godegård. Han brukade kalla honom sin ”andre Far”, och sonen Mathias Antony fick sitt namn efter honom.

Till lynnet var Pappa något häftig och tålde inte gerna motsägelser, hvilket är desto förklarligare, då han ej ofta var borta och sålunda sällan såg jemlikar, utan nästan alltid underlydande omkring sig. En liden oförrätt kunde han också icke lätt förgäta.

Han spelade gerna Schack, men tålde ej kortspel. Först på ålderdomen hade han ej emot ett oskyldigt parti på vinteraftnarne. Han fiskade gerna, men jagade aldrig, jag vet ej ens om han någonsin aflossat ett böss-skott. Han snusade, men rökte aldrig, och han kunde icke en gång fördraga röken af tobak eller cigarrer. Thé dracks vid Godegård hvarje afton kl. 6, liksom på hans föräldrars tid. När det var främmande dracks ett par glas godt vin vid middagsbordet.

I brefskrivning till sina barn och bröder var Pappa outtröttlig. Öfverhuvud skref han en gång i veckan till varje af sina frånvarande barn – och oftast långa och tätt skrifna. Brevet till barnen avslutade han alltid med följ. ord: ”Gud välsigne och bevara Dig önskar hjertligt Din Pappa” – eller blott initialerna ”G. v. o. b. D. P.”. Dessa bref förseglade han alltid med ett litet stålsigill, framställande ett brinnande hjerta med omskrift ”Pour Vous”. Under den tid jag skötte Mariedam 1839-48 skref han till mig ännu oftare, t.ex. i November 1844 – 14 bref på 12 dagar! Samt vid två tillfällen tre bref på samma dag! Det antal bref jag ensam fått från honom och ännu förvarar, går säkerligen öfver ett tusen!

Ett år på 1830-talet, då det var dyr tid i landet och brist på säd, hade någon bakdantare för ortens tillförordnade eller vice Länsman sagt, att Pappa lemnade de fattiga på sitt gods utan hjälp. Denne, en viss Hr Stenmark, som var nykommen och ville göra sig viktig, anmälde saken hos Landhöfdingeämbetet, som nu affordrade Pappa en förklaring. Jemte svaret skickade han en ofantlig mängd sådana anvisningslappar, som jag förut nämnt. Länsmannen fick af Landshöfdingeämb. En skrapa och blef ålagd att göra Pappa afbön. Han flyttade snart från orten.

För den s. k. ”Trädgården” eller rättare Parken vid Godegård hyste Pappa alltid förkärlek, inrättade espalierer, införde goda fruktträd m.m. och lät på 1850-talet gräfva den sjö jag förut nämnt. Denna utgjorde förut ett kärr, omgifvet af en kanal, som Farfar låtit gräfva. I trädgården brukade Pappa promenera nästan dagligen den vackra årstiden.

Tab 22 A: JOHAN WILHELM GRILL (son av Tab 22) [författaren]

Äldste sonen till Fredr. Wilh. Och Regina Nordenfeldt föddes vid Mariedam d. 10 okt. 1815. (Död ogift 5/3 1864). Flyttade med föräldrarna till Godegård 1827. Reste med informator till Uppsala hösten 1829. Studentex. 8/6 1830, matematisk ex. s. år, ”Stora Teheolog.” Ex. 1835. Excererade Bevärning i Uppsala 1836. /Önskade 1837 göra en naturhistorisk resa öfver Oceanen, hvilket dock af Fadren afböjdes/. Genomgick 1838-39 års lärokurs vid landtbruksakademien Möglin i Preussen under A. P. Thaer. Reste s. år i Sachsen, Hannover, Mecklenburg och Danmark.

Disponerade Mariedam 8 ¼ år – 1839-48. Ägde och bebodde Ruda, vid Göta kanal 1848-53, inköpspriset var 45.000 Rd Rmt med gröda och invent. – försäljningspriset 60.000 Rd utom gröda och invent. Köpte 1851 af farbrodern Gustaf hälften i Bona Bruk, Åsaby, Tryfall m.m., då kusinen Howard köpte den andra hälften. Priset för det hela, 6 mantal, var 180.000 Rd Rmt. Flyttade till Bona våren 1853. Gjorde nu, med anledning af sjuklighet, alla somrar Resor till bad- och brunnsorter, men förband med dessa resor studier i Zoologi, Fornforskning, Ethnografi m.m. – 1854 Kalmar län, Öland, Bleking, Skåne, Köpenhamn, 1855 – Kronobergs län, Helgoland – 1856 – Preussen, Böhmen, Thüringen, Hessen, 1857 – Bayern, Salzburg, Wien, Prag, 1858 – vintern i Berlin, sommaren ”Am Rhein”, Schweiz m.m., de följande åren i Sverige.

Dels ärfde dels köpte, tillsammans med sina 3 bröder 1862 efter Fadrens död Godegårds bruk med Mariedam, hvarigenom han blef ägare till ¼ i dessa egendomar – ca 37 ½ hemman – efter ett värderingspris med inventarier af 905.420 Rd Rmt.

Skrifter:

- Örebro Läns Hushållstid.; En längre uppsats 1844.
- Arrhenii Tidskr. f. lantmanna o. kommunala ekonomien; 2 längre uppsatser 1845, 1846.
- Wetenskaps. Ak. Handl; en avhandl. 1858.
- Wetenskaps. Ak. Öfversikt; ”Samtidiga observationer” å Djur och Växter i 6 årgångar, neml. 1846-51. Vidare en mängd zoologiska uppsatser, som nästan alla blifvit öfversatta i Tyska Tidskrifter, i årgångarna 1845, 51, 56, 57, 62, 63.
- Weinland ”Zoologische Garten”; flera uppsatser 1862, 63.
- Cabanis ”Journal d’Ornithologie” 1863; två uppsatser.²

Hade vid Mariedam /och Ruda/ en mängd svenska däggdjur och foglar i fångenskap /ca 130 ex. av 49 arter/. Iakttagelser rörande dem finns i Wet. Ak. Öfversikt och i Winlands Zool. Garten.

Skänkte till Wet. Ak. Naturalier m.m. hvaribland den Victorinska samlingen från Kaplandet /ca 300 foglar, 40 däggdjur, 15 amfibier m.m./ den sällsynta fogeln *Regulus modestus* från Helgoland. Hade sjelf åtskilliga samlingar, såsom Stenredskaper /ca 400 st, mest samlade i Närrike, Östg. Och Västerg./ uppstoppade Foglar /ca 200 ex., de flesta exotiska, goda Zoologiska Böcker och Plancheverk, Grilliska familjeporättor /ca 60, de flesta målade i olja m.m./.

Ledamot af K. Nordiska Oldskriftsällskapet i Köpenhamn 1857, ”Stiftande Ledamot” af samma Sällskap 1862, Hedersled. I Östg. Botan. Sällskap /vid 18 års ålder/ 1833, en af de 5 Stiftarne till Mineralog. Sällskapet i Uppsala 1836, Ledamot i Nerikes och Östergötl. Hus-håll.sällskap, Stockholms och Östergötlands Konstföreningar, Östgs. Jägareförening, Nerikes Fornförening.

Westafrikanska fogelarten *Centropas Grilli* blef af honom af Dr Hartland i Bremen uppkallad /Cabanis, Journ d’Ornith. 1862/.

Såsom bevis att han icke saknade förtroende såsom ekonom, må nämnas, att han 1846 blef erbjuden Sekreterarplatsen i Örebro Läns Hushållningssällskap; var suppleant i samma sällskas beredningsutskott 1847 samt Prisdomare vid Profplöjningar m.m.

War icke utan konstsinne och anlag för teckning /Några porträttor af de bästa Baggarne i Möglins berömda Schäferi, som han ritade 1839, blefvo lithograferade hos Gebr. Rocca i Berlin s. år/. Erbjuden Sekreterarplatsen i Östergötl. Konstförening 1856.

Utgaf 1863: ”*J. F. Victorins resa i Kaplandet åren 1853-55*” med 9 planscher.

Härefter följande anteckning med annan stil:

Studerat först Läkarvetenskapen, och rådfrågades ofta af sina grannar och underhafvande vid Mariedam och Ruda vid sjukdomar och bistod dem med Läkemedel. Besökte Strömstad åren 1862, 1863 sensommaren. Bodde dock två vintrar i Stockholm, Rydbergs Hotel, der han omkring den 22 februari svårt insjuknade i sin sista sjukdom, som kastade sig på hjernan, och efter en tillkommen lunginflammation slutade hans lefnad i hans 49:e år, den 5 mars 1864.

² Dessa sena årtal (som förekommer på flera ställen i uppsatsen) tyder på att JWG skrev sin krönika alldeles i slutet av sitt liv. Han dog 1864.

Jordfästes i Jacobs kyrka den 13 mars 1864, fördes sedan till GrafChoret vid Godegårds kyrka, och hölls öfver honom der Tacksägelse och Personalia den derpå följande Söndagen.³

Anteckning med blyerts af annan hand:

War intresserad för många olika ämnen, men begick det felet, att egna sig åt alla, hvadan han icke gick till roten med något, och derföre uträttade föga af praktisk nytta här i verlden, hvar till dock äfven hans sjuklighet efter cirka 35 års ålder bidrog.

Efterlämnade i manuskript: 1:o *Register till Wet. Ak:s Zoologiska Årsberättelser 1821-40* /inlämnat till Wet.Ak./, 2:o *”Ur folkspråket på Tylöskogen; Ord och Uttal, antecknade på 1840-talet i södra delen af Lerbäcks socken i Nerike vid gränsen emot Östergötland”*. 3:o *”Jagt och Naturbilder från Caplandet af J. F. Victorin. Ur den aflidne unge Naturforskarens bref och dagböcker, af J. W. Grill”*, med 15 planscher.

Bland ovanor hade han den att röka mycket Cigarr.⁴

Tab 23: CLAES LORENTZ GRILL (son av Tab 22)

Född på Mariedam d. 23 maj 1817. Hade gemensam undervisning med brodern Jean Wilhelm (Tab 22 A). Fick Informator 1824. Flyttade med föräldrarna till Godegård 1827, och reste liksom brodern med Informator till Uppsala hösten 1829. Tog studentex. 8/6 1830 och Matematiska examen hösten s. år. Gick första gången till Herrans Nattvard 1831. Tog ”Lilla Theologiska” examen 1832 och ”Nations- eller juniorexamen” 1833.

Ingick vid Göta Artillerireg. i Göteborg sommaren 1834. Blef Underlöjtnant 1836. Genomgick kursen vid Mariebergs Artilleriläroverk 1838-40, löjtnant 1844, kapten 1855 [torde vara 1845], Generalstabsofficer 1853, artilleristabsofficer 1854, major i armén och generalstaben 1858. Ledamot af K. Krigsvetenskapsakademien 1857. Stabschef i 2dra Militärdistriktet 1859, fick transport till det 5:te dito 1861. Bosatte sig i Stockholm 18(?). R.S.O. 28/1 1862.

Han gifte sig 26/2 1854 med Henriette Lidman /född 1825, dotter af afl. Domprosten i Linköping S. Lidman och Ebba Annerstedt/.

Tab 24: ANDREAS GUSTAF GRILL (son av Tab 22)

Föddes på Mariedam d. 5 juni 1827, samma år, som föräldrarna i okt. flyttade till Godegård. Blef som litet barn för hela lifstiden blind på [högra] ögat. I Örebro skola 1837-1841. På RealGymnasium i Uppsala 1841-44. Student 1844 med 17 betyg, de högsta i praktiska ämnen. Lärare på Realgymnasium 1845-46. I Fahlu Bergskola 1847-49. Stipendiat på Jernkontoret 1849-1853. Reste i Norge 1846, i Danmark 1849.

³ Skulle kunna vara av modern, Regina Nordenfeldt, men har ej sett originalet (MP)

⁴ Denna ironiska blyertsanteckning skulle mycket väl kunna vara författad av Claes Lorentz Grill, som gjort en avskrift av originalet (MP, som läst åtskilligt av CLG:s hand)

Charlotte Didron (1827-1861)

Andreas G Grill (1827-1889)

Emottog skötsel af fadrens egendom Mariedam 1851. Gifte sig d. 1/9 1851 med fröken **Charlotte Didron**, född 2/6 1827, död 5/6 1861, dotter af Assessorn J. H. Didron och L. C. Horneman, på Dalfors Bruk i Dalarna.

Reste 1853 till England och Irland, enl. uppdrag af Jernkontoret och Fahlun bergslag. Direktör på Jernkontorets metallurgiska stat 1856. Reste s. år i Tyskland, Schweiz, Savoyen, Belgien, Frankrike, England, Skottland, Irland och Danmark.

Under sitt tioåriga äktenskap med Ch. Didron hade han 5 barn:

1. **Anna Charlotta Christina**, f. 26/8 1852
2. **Ottilia Carolina**, f. 21/11 1854
3. **Lovisa Regina**, f. 1/4 1856
4. **Andreas Balthasar**, f. 3/10 1857
5. **Johan Fredrik Gustaf**, f. 23/5 1861.

[Fick sedermera 15 barn med 3 fruar. Dog 1889]

Tab 25: CLAES GRILL (son till Tab 18)

Broder, den yngste, till min Farfar. Föddes i Göteborg d. 2 sept. 1750. Generalkonsul i London 17(?), Kanzliråd, Riddare af Wasaorden år (1795). Han var gift med **Maria Hackson**. Begges porträtter i Silhouette finnes vid Godegård. Han dog i Chelsea, nära London, d. 2 aug. 1816, 65 år 11 månader gammal, samt efterlemnade 3 barn, neml.:

1. **Carl Henrik**, död på Sicilien 1812.
2. **Maria**, f. 1778, död (1877), ogift.
3. **Carolina**, f. 1780, död i London 1835, ogift.

Tab 26: CARLOS GRILL (son av Tab 4)

Yngste son till Anthony II och Anna von Slingeland. Grosshandlare i Stockholm. När broder Abraham I dog 1725, upptog Carlos dennes son Claes I till bolagsman. Han dog 1736. War gift med **Hendrina Meytens** och hade blott dottern:

1. **Anna Johanna**, som blef gift med sin kusin och faderns bolagsman Claes I (se **Tab 16**).

[De hade också en son, född några år tidigare än Anna-Johanna, men som dog mycket ung.]

Hendrina Meytens var dotter till den berömde Porträttmålaren Peter Martin von Meytens, som flyttade från Holland till Stockholm 1680 vid 26 års ålder och dog der 1732. Han ägde den största privata målningssamling i Sverige. Två porträtter af honom finnes, bägge af honom sjelf målade. Det ena är i J. W. Grills samling på Bona Bruk, det andra vid Österby Bruk, måladt sedan han vid hög ålder icke hade sina sinnens fulla bruk, hvarom äfven porträttets utförande synes bära vittne. Hans son, den likaledes berömde porträttmålaren Martin von Meytens, föddes i Stockholm 1695 eller 98, och dog i Wien 1770 såsom Direktör för Kejsersliga Akademien. Han vistades nästan ständigt utrikes, och var blott 1729-32 hemma på besök. Äfven af honom finnes i J. W. Grills Samling ett porträtt, måladt i olja af honom sjelf.

Tab 27: BALTHASAR GRILL (160-1696) (son av Tab 3)

Äfven han var "Riksvardie", juvelerare, mycket skicklig Proberare och Skedare, Laborant och förstod sig på "ars viteraria" /=glasblåseri/. Han satte Myntet i Stockholm i bättre stånd, lade om Glashytan på Kungsholmen och deltog i förgyllningen på Kungl. Slottet. Sedermera anställdes han vid Sala Silfververk, och införde der 1687 en ny smältningsprocess. I Stockholm bebodde han eget hus vid Drottninggatan. Han var gift med Elisabeth Faltz och hade:

1. En son, som dog ung
2. *Catharina*, gift
3. *Augusta Elisabeth*, gift med Öfverdirektören Evald Ribe och mor till Archiater Evald Ribe d.y.

Balthazar Grill uppdrof genom sin process silfvertillverkningen vid Sala, som från 1601 till 1650 ej var fullt 2.000 lödje mark till 4.202 lödje mark under sednare hälften af 17:e seklet. Han projecterade att införa malm från Ostindiska öarna. Han införde först vedbesparande spislar i Sverige och arbetade med torf /Se Sv. Ak. Handlingar – Beskow/.

Tab 28: JOHANNES GRILL (son av Tab 2)

Han var gift med *Sophia Croeson* och hade många barn, af hvilka endast fyra döttrar kommo till mogen ålder och blefvo gifta. Johannes var bosatt i Amsterdam. En av döttrarna hette:

Elisabeth, blev gift med *Anthony III* (se **Tab 4A**)

Denna avskrift är gjord år 1951 av
Karl Grillo Ankarswärd
dotterson av *Anton Grill*, se Tab 14 och
dotters dotterson av *Fredrik Wilhelm Grill*, se **Tab 22**, under 6.

[Inskriften i Word är gjord 2007 av
Mårten Persson
Dotters dotterson till *Andreas Gustaf Grill*, **Tab 24**, i hans 3:e äkt (ej nämnt i JWG:s krönika)]